

T.C. DENİZLİ
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER
İL MÜDÜRLÜĞÜ

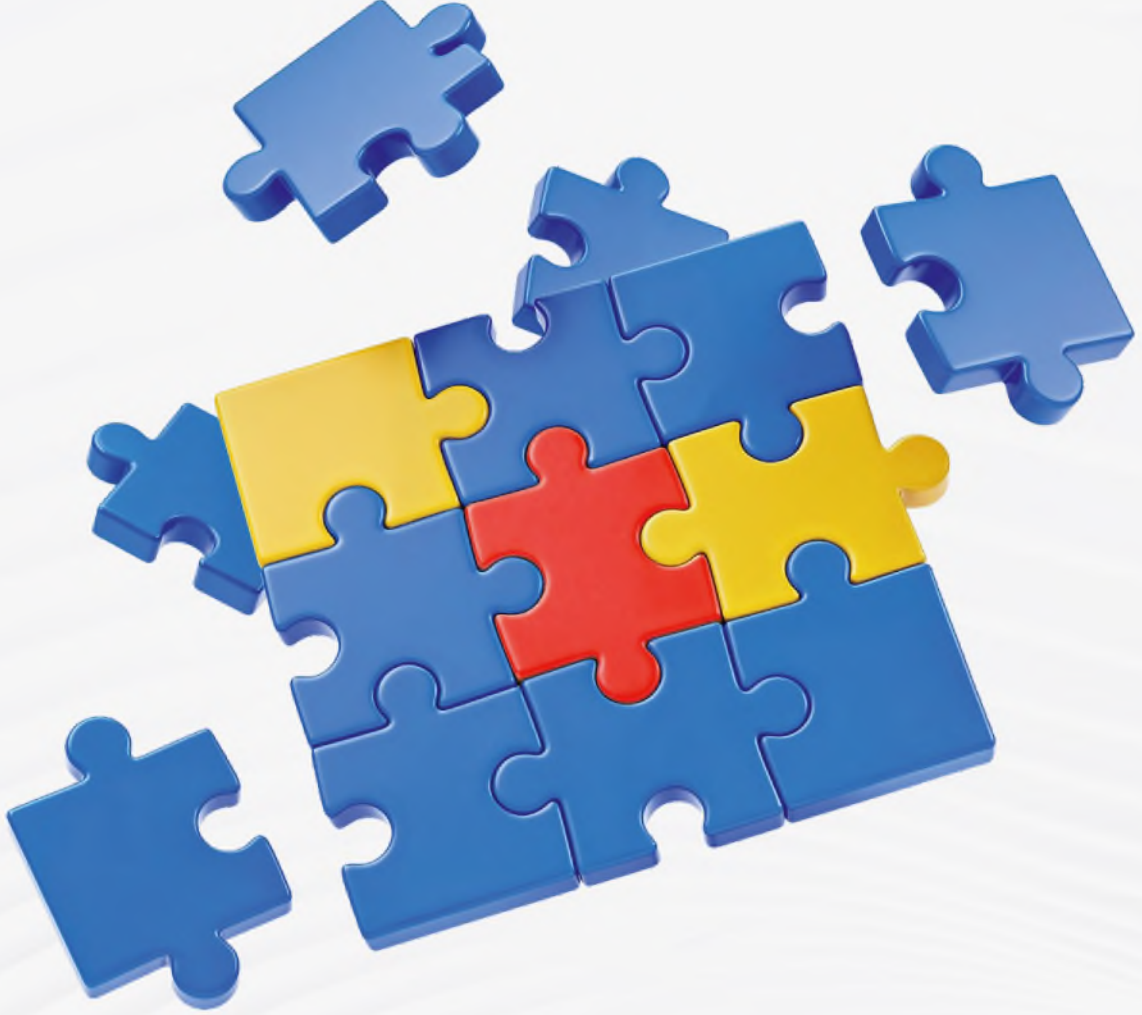
Otizm Spektrum

**BOZUKLUĞU OLAN BİREYLERİN AİLELERİ İÇİN
DENİZLİ İL OTİZM REHBERİ**

DENİZLİ AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ

DENİZLİ İL OTİZM REHBERİ
2026

Otizm Eksiklik Değil, **Farklılıktır!**

Bu rehber bilgilendirme amaçlıdır, nihai uygulamalarda ilgili mevzuat esas alınır.

DENİZLİ İL OTİZM REHBERİ

2026

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	6
2. MİSYON	7
3. VİZYON	7
4. OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU (OSB)	9
5. OTİZMLİ BİREYLERE YÖNELİK HİZMETLER: KAMU KURUM VE KURULUŞLARI	9
5.1 Pamukkale Üniversitesi Hastanesi	11
5.2 Denizli Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	13
5.3 Denizli İl Sağlık Müdürlüğü	27
5.4 Denizli İl Millî Eğitim Müdürlüğü	35
5.5 Denizli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü	54
5.6 Denizli Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü	56
5.7 Denizli İl Müftülüğü	66
6. OTİZMLİ BİREYLERE YÖNELİK HİZMETLER: YEREL YÖNETİMLER	67
6.1 Denizli Büyükşehir Belediyesi	69
6.2 Denizli Pamukkale Belediyesi	76
6.3 Merkezefendi Belediyesi	79
7. OTİZMLİ BİREYLERE YÖNELİK HİZMETLER: MESLEK KURULUŞLARI	84
7.1 Denizli Barosu	84
8. OTİZMLİ BİREYLERE YÖNELİK HİZMETLER: SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI	89
8.1 Denizli Otizm Derneği	89
9. ENGELLİ HAKLARI	92
9.1 Engellilerin Eğitimine Yönelik Haklar	94
9.2 Engellilerin İstihdamına Yönelik Haklar	94
9.3 Vergi İndirimleri ve Muafiyetler	94
9.4 Diğer Hizmetler – İndirim ve Muafiyetler	96
9.5 Spor Alanında Tanınan Hak ve Ayrıcalıklar	96

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. ÇÖZGER Özel Gereksinim (ÖG) Düzeyleri ve Engel Oranları	30
Tablo 2. Denizli’de ESKR Vermeye Yetkili Sağlık Kuruluşları	33
Tablo 3. Denizli’de Özel Eğitim Sınıfı Bulunan Okullar	45
Tablo 4. Denizli’de Otizmlî Öğrencilere Yönelik Eğitim Verilen Özel Eğitim Okulları	51
Tablo 5. Denizli’de Özel Eğitim Mesleki Okulu Listesi	51
Tablo 6. Hibe Destekleri Tablosu	61

KISALTMALAR LİSTESİ

ASH	: Aile ve Sosyal Hizmetler
ASHB	: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
ASHİM	: Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
BEP	: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı
BSHD	: Bireysel Sosyal Hizmet Danışmanlığı
BÖGV	: Belirgin Özel Gereksinimi Vardır
BM	: Birleşmiş Milletler
ÇPAL	: Çok Programlı Anadolu Lisesi
ÇİDÖGV	: Çok ileri düzeyde özel gereksinimi vardır
ÇÖZGER	: Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu
EHK	: Engelliler Hakkında Kanun
EHS	: Engelli Hakları Sözleşmesi
EKK	: Engelli Kimlik Kartı
EKPSS	: Engelli Kamu Personel Seçme Sınavı
ESKR	: Engelli Sağlık Kurulu Raporu
ESİM	: Engelsiz Sağlık İletişim Merkezi (ESİM)
EYHGM	: Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü
İDÇ	: İşaret Dili Çevirmeni
KDK	: Kamu Denetçiliği Kurumu
KVKK	: Kişisel Verileri Koruma Kanunu
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
MHRS	: Merkezi Hekim Randevu Sistemi

KISALTMALAR LİSTESİ

MTV	: Motorlu Taşıtlar Vergisi
OSB	: Otizm Spektrum Bozukluğu
ÖBM	: Özel Bakım Merkezleri
ÖEHY	: Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği
ÖKGV	: Özel Koşul Gereksinimi Vardır
ÖTV	: Özel Tüketim Vergisi
PAÜ	: Pamukkale Üniversitesi
RAM	: Rehberlik ve Araştırma Merkezi
SHM	: Sosyal Hizmet Merkezi
SB	: Sağlık Bakanlığı
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SKR	: Sağlık Kurulu Raporu
SUT	: Sağlık Uygulama Tebliği
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
SYDV	: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
TCDD	: Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları
TİD	: Türk İşaret Dili
TİHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UOEP	: Ulusal Otizm Eylem Planı

GİRİŞ

Denizli ilinde Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) tanısı almış bireyler ve ailelerine sunulan hizmetlerin güçlendirilmesine yönelik yürütülen çalışmalar, II. Ulusal Otizm Eylem Planı'nın (UOEP) (2023–2030) belirlediği hedef ve faaliyetler doğrultusunda kapsamlı bir yapıya kavuşturulmuştur.

Ailelerin gereksinim duyduğu kamu hizmetlerine hızlı, doğru ve anlaşılır bir biçimde erişimini sağlamak; yönlendirme süreçlerini kolaylaştırmak ve kurumlar arası iş birliği ile daha bütüncül bir hizmet modeli oluşturmak amacıyla Denizli İl İzleme ve Değerlendirme Komisyonu ile bu komisyon bünyesinde oluşturulan Alt Komisyon faaliyetlerini sürdürmektedir.

Bu kapsamda OSB tanısı almış bireylerin kapsayıcılık anlayışı ile ayrımcılığa uğramadan erken tanı, erken müdahale, bakım, eğitim, sağlık, sosyal hizmet ve aile desteği, danışmanlık vb. hizmetlerin sunumunda kapasite artırıcı etkili politikaları belli başlı amaçlar olarak belirlenmiştir. Bu amaçlardan **Etkili Sosyal Hizmet Modelleriyle Bireyi ve Aileyi Güçlendirmek temasının altında yer alan faaliyetlerden olan OSB Tanısı Alan Bireylerin Aileleri için Bireysel Sosyal Hizmet Danışmanlığı** projesi Bakanlığımız koordinasyonunda geliştirilmiş ve ilimizde uygulanmaya başlamıştır.

Söz konusu proje kapsamında OSB'li bireylerin ailelerinin güçlendirilmesi, bilgiye erişiminin sistematik bir yapıya kavuşturulması, ailelerin ihtiyaç duyduğu her aşamada yol gösterici olması, bürokratik süreçlerde karşılaşılan zorlukların azaltılması ve sunulan tüm hizmetlerin aileler için daha erişilebilir, şeffaf ve sürdürülebilir hale getirilmesi amacıyla İl Otizm Hizmet Rehberi oluşturulmasına gereksinim duyulmuştur.

MİSYON

Denizli ilinde OSB olan bireylerin ailelerine yönelik bilgi, rehberlik, destek ve yönlendirme süreçlerini güçlendirmek; ailelerin kamu hizmetlerine erişimini kolaylaştırmak; sosyal hizmet, eğitim, sağlık ve rehabilitasyon alanlarında yürütülen çalışmaların aile merkezli bir yaklaşımla bütünleştirilmesini sağlamak; her ailenin ihtiyaç duyduğu bireysel danışmanlık hizmetine kesintisiz şekilde erişimine katkıda bulunmak ve II. Ulusal Otizm Eylem Planı'nın aileleri güçlendirmeye yönelik hedeflerini yerel düzeyde hayata geçirmektir.

VİZYON

OSB'olan bireylerin ailelerinin gereksinim duyduğu tüm bilgi, hizmet ve yönlendirmelere güvenli, hızlı ve kesintisiz biçimde ulaşabildiği; hizmetlerin birbirini tamamladığı ve ailelerin sosyal hayata katılımının etkin biçimde desteklendiği; Denizli'nin ulusal ölçekte örnek teşkil eden kapsayıcı, erişilebilir ve sürdürülebilir bir aile destek modeli oluşturduğu bir yapı geliştirmektir.

Bu doğrultuda, Denizli'nin otizm alanında aile odaklı çalışmaların merkezde yer aldığı; güçlü, sistematik ve etkili bir yerel hizmet modeli ile Türkiye'ye örnek bir il haline gelmesi hedeflenmektedir.

OTİZMİ
ERKEN FARK ET
ÇOK YOL AL!

DENİZLİ İL OTİZM REHBERİ

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU(OSB)

OSB, "Yaygın Gelişimsel Bozukluk" terimi ile eş anlamlı olarak kullanılan; ileri düzeyde ve karmaşık bir gelişimsel yetersizliktir. OSB, bebeklik döneminden itibaren bireyin karşısındaki kişiyle göz teması kurmada güçlük yaşaması, ortak dikkat becerilerinde ve işaret etme davranışlarında yetersizlik ve isteksizlik göstermesi gibi erken belirtilerle kendini gösterebilmektedir.

Genellikle üç yaşından önce ortaya çıkan OSB; ciddi sosyal etkileşim ve iletişim güçlüklerinin yanı sıra sosyal davranış, dil gelişimi, algısal işlevler ile sınırlı, tekrarlayıcı davranışlar ve ilgi alanlarıyla karakterizedir. Yaşam boyu süren bu durum, belirtilerin görünümü ve şiddeti açısından bireyler arasında farklılık gösterebilmekte; hafif düzeyden ağır düzeye kadar değişen özellikler sergileyebilmektedir. Bu yönüyle OSB, gelişimsel nörobiyolojik bir bozukluk olarak tanımlanmaktadır.

Günümüzde OSB tanısının konulmasına yönelik kesin bir tıbbi test bulunmamaktadır. Tanılama süreci, alanında uzman hekimler tarafından yapılan otizme özgü davranışsal değerlendirmeler sonucunda gerçekleştirilmektedir. Tanı, Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi uzmanları tarafından konulmaktadır. Mevcut bilimsel bilgiler doğrultusunda OSB, tıbbi yöntemlerle tamamen iyileştirilebilen bir hastalık değildir. Bununla birlikte, OSB'nin ortaya çıkmasında genetik, çevresel ve ailesel etkenlerin birlikte rol oynadığı kabul edilmektedir.

OSB'nin yaygınlık oranları ülkelere göre farklılık göstermektedir. Amerika Birleşik Devletleri Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri'nin (CDC) verilerine göre, 2023 yılında her 36 çocuktan birinde OSB görülürken, 2025 yılında bu oranın her 31 çocuktan biri olduğu bildirilmektedir. Cinsiyet dağılımında erkek/kız oranının yaklaşık 4/1 olduğu, yani erkeklerde daha sık görüldüğü; ancak kız çocuklarında genellikle daha ağır seyredebildiği ifade edilmektedir. Türkiye'de ise OSB'nin yaygınlık oranlarına ilişkin kapsamlı bir çalışma bulunmamaktadır.

OSB'de erken tanı ve erken müdahale büyük önem taşımaktadır. Özellikle doğumdan sonra 12-18 aylar arasında ortaya çıkabilecek belirtilerin dikkatle izlenmesi, erken tanı sürecine katkı sağlamaktadır. Erken tanı ile birlikte başlatılan müdahale programları, çocuğun gelişim alanlarının desteklenmesinde belirleyici rol oynamaktadır.

OTİZMLİ BİREYLERE YÖNELİK HİZMETLER: KAMU KURUM VE KURULUŞLARI

- 5.1. Pamukkale Üniversitesi Hastanesi
- 5.2. Denizli Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
- 5.3. Denizli İl Sağlık Müdürlüğü
- 5.4. Denizli İl Millî Eğitim Müdürlüğü
- 5.5. Denizli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü
- 5.6. Denizli Çalışma ve İş Kurumu (İŞKUR) İl Müdürlüğü
- 5.7. Denizli İl Müftülüğü

**OTİZMLİ BİREYLERE YÖNELİK HİZMETLER
KAMU KURUM VE KURULUŞLARI**

**PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
HASTANESİ**

5.1 PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ HASTANESİ

Pamukkale Üniversitesi (PAÜ) Hastanesi'nde başvuran vakaların değerlendirme ve tanılama süreçleri yürütülmekte, gerekli görülen durumlarda tedavi planlamaları yapılmaktadır.

OSB olan bireylere, PAÜ Hastanesi Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Poliklinikleri bünyesinde hizmet sunulmaktadır.

5.1.1 ÇÖZGER (Çocuklar İçin Özel Gereksinim) Raporu Düzenleme ve Hizmet Süreci

Hekimler tarafından uygun görülerek yönlendirilen vakalar, ÇÖZGER kapsamında değerlendirilmekte olup, bireyler için gerekli raporlama süreci yürütülmektedir.

5.1.2 Hizmetin İşleyiş Süreci

PAÜ Hastanesi'ne başvurular, çevrimiçi randevu sistemi üzerinden poliklinik randevusu alınarak gerçekleştirilmektedir. Randevu sonrası ilgili poliklinikte hizmet sunulmaktadır.

5.1.3 Ön Değerlendirme Var Mı, Kim Yapar?

Kuruluş bünyesinde ayrı bir ön değerlendirme süreci bulunmamaktadır. Hizmet ihtiyacı bulunan bireyler, poliklinik randevusu alarak başvuruda bulunmakta; değerlendirme süreci ilgili hekimler tarafından yürütülmektedir.

5.1.4 Hizmet Planı Nasıl Oluşturulur?

Polikliniğe başvuran bireylerin tedavi ve takip süreçleri, görevli hekimler tarafından planlanmakta ve bireyin klinik durumuna göre kontrol randevuları oluşturularak düzenli takip sağlanmaktadır.

5.1.5 Hizmetin Süresi ve Sonlandırma Kriterleri Nelerdir?

Hizmet süresi, bireyin klinik durumuna göre değişiklik göstermekte olup, oluşturulan kontrol randevuları doğrultusunda takip süreci devam ettirilmektedir.

Kurumsal Bilgiler

Kuruluş: PAÜ

Adres: Kınıklı Mahallesi, PK:20070, Pamukkale/Denizli-Türkiye

İş telefonu:0 (258) 296 60 00

Dâhili: 4523/ 8200

**OTİZMLİ BİREYLERE YÖNELİK HİZMETLER
KAMU KURUM VE KURULUŞLARI**

**DENİZLİ
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER
İL MÜDÜRLÜĞÜ**

5.2. DENİZLİ AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ

5.2.1. Evde Bakım Yardımı

Evde bakım yardımı; bakıma ihtiyacı olan engelli bireylerin kişisel bakım ve psikososyal destek ihtiyaçlarının, buldukları sosyal ve fiziksel çevreden ayrılmadan, ailelerinin yanında karşılanmasını amaçlayan bir sosyal hizmet modelidir.

Başvuru İçin Gerekli Belgeler

- Türkiye Cumhuriyeti (T.C.) vatandaşları için Kimlik Numarası; yabancı uyruklular için oturma izni ve yabancı kimlik numarası
- Engelli sağlık kurulu raporu (ESKR)
- Hanede yaşayan bireylerin gelir ve varlıklarına ilişkin yazılı beyanları ve varsa buna ilişkin belgeler
- Hanede yaşayan ve 18 yaşını tamamlamış olup; akıl hastalığı veya akıl zayıflığı nedeniyle işlerini görememesi, korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gerekmesi ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokması sebepleriyle kısıtlanması gerekli olan, evde bakım yardımından yararlanacak engelli birey için ilgili mahkemelerden alınacak vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı veya tevzi formu
- Açık rıza formu
- Gerekli hallerde, engelli birey veya hanede yaşayan kişiler hakkındaki boşanmaya dair mahkeme kararı ya da boşanma aşamasını gösteren belge
- Gerekli hallerde, hanede öğrenimine devam eden birey bulunması durumunda öğrenim durumunu gösterir belge veya sureti
- Hane, gelir ve sağlık durumunun tespiti amacıyla ihtiyaç duyulan diğer belge ve evraklar

Vasililiğe İlişkin Açıklama:

- Vasilik kararının, ancak kişi hakkında mahkemece verilmiş bir kısıtlama kararı mevcutsa aranabileceği; kişi hakkında kısıtlama kararı bulunmaması halinde yalnızca 18 yaş üstü ve ağır engelli olması nedeniyle vasilik belgesinin zorunlu tutulmadığı değerlendirilmektedir.
- Dolayısıyla, 18 yaşını doldurmuş ve ağır engelli olan her birey için kendiliğinden vasi atanması söz konusu değildir.

- Evde bakım yardımından yararlanmak isteyen bakım veren kişinin, Evde Bakım Yardımı Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan "akraba" tanımı içerisinde yer almaması halinde, bakım verecek kişiden vasilik belgesi istenmesi zorunludur. Söz konusu hizmetin koşulları;
- 18 yaşından büyük engelli bireyin, sağlık kurulu raporunda "ağır engelli/tam bağımlı" olduğunun belgelendirilmesi,
- 18 yaşından küçük engelli bireyin sağlık kurulu raporunda "Çok İleri Düzeyde Özel Gereksinimi Var", "Belirgin Özel Gereksinimi Var" veya "Özel Koşul Gereksinimi Var" ibarelerinden birinin bulunması,
- İçinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarının, net asgari ücret tutarının 2/3'ünden daha az olması halinde, söz konusu hanedeki engelli bireye bakım veren aile üyesi/yakınları bu hizmetten yararlanabilmektedir. (2026 yılının ilkyarısı için 18.717,00 TL) şeklindedir.

Nereye Başvurulur?

Engelli bireyin ikametgâhının bulunduğu ildeki Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne (ASHİM) veya Sosyal Hizmet Merkezine (SHM) başvuru yapılır.

5.2.2. Yatılı Bakım Hizmetleri

5.2.1.1. Engelli Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri/ Engelsiz Yaşam Merkezleri

Denizli ilinde, ruhsal ya da zihinsel engelli bireylere hizmet veren Engelsiz Yaşam Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi Müdürlüğü bulunmaktadır. Başvurular, Denizli ASHİM ya da SHM tarafından kabul edilmektedir.

Sunulan Hizmetler

Engelli bireylere; yaş, cinsiyet ve engel durumu göz önünde bulundurularak bakım ve rehabilitasyon hizmeti sunulmaktadır. Denizli Engelsiz Yaşam Bakım ve Rehabilitasyon Merkezinde 48 kapasite ile ruhsal/duygusal engel grubundaki (+19 yaş) kadın bireylere hizmet verilmektedir.

Kimler Faydalanabilir?

Bedensel, zihinsel, ruhsal ve duygusal engeli nedeniyle günlük hayatın tekrar eden gereklerini yerine getiremeyecek durumda olan engelli bireyler, Türkiye genelinde hizmet veren resmi bakım ve rehabilitasyon hizmetinden faydalanabilir.

Başvuru İçin Gerekli Belgeler:

- T.C. Kimlik Numarası beyanı,
- ESKR,
- Engelli birey 18 yaş altında ise mahkemelerden alınacak; bir bakım merkezine yerleştirilmesine ilişkin karar ile, velayet altında değilse vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı,
- Engelli birey 18 yaş üstünde ise akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini görememesi, korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gerekmesi ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokması nedenleriyle kısıtlanması gerekli olan engelli birey için ilgili mahkemelerden alınacak; kısıtlanması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesine ilişkin karar ile, velayet altında değilse vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı,
- Aynı hanede yaşayan bireylerin gelir ve mal durumuna ilişkin yazılı beyanı ve taahhüdü ile beyanın içeriğine dair belgeler,
- Engelli bireye ait iki adet vesikalık fotoğraf şeklindedir.

5.2.1.2. Özel Bakım Merkezleri

Özel Bakım Merkezleri; engelli bireylerin bakımı amacıyla yatılı veya gündüzlü hizmet vermek üzere gerçek kişi veya özel hukuk tüzel kişileri tarafından açılan, denetimleri ASHİM tarafından yapılan ve bakıma ihtiyacı olan engelli bireylerin bakım ücretleri Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca karşılanarak hizmet sunulan sosyal hizmet kuruluşlarıdır.

Hizmet İçeriği

Özel Bakım Merkezlerinde engelli bireylere; yaş, cinsiyet ve engel durumu göz önünde bulundurularak bakım ve rehabilitasyon hizmeti sunulur Bu hizmet ilimizde henüz sunulmamaktadır. Bu başlık bilgilendirme amaçlı açılmıştır.

Kimler faydalanabilir?

ESKR'de "ağır engelli" ya da "tam bağımlı" olduğu belirtilen bireyler ile hane içinde kişi başına düşen gelir tutarı asgari ücretin aylık net tutarının 2/3'ünden az olan engelli bireyler, "Ücreti Bakanlık Tarafından Karşılanan Engelli" statüsünde Özel Bakım Merkezlerinden hizmet alabilir (2026 yılının ilkyarısı için 18.717,00 TL).

Bu kapsamda merkeze yerleştirilen ve ücreti Bakanlık tarafından karşılanan engelli bireylerin bakım hizmetine ilişkin giderleri, ilgili mevzuat çerçevesinde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız tarafından karşılanmaktadır. Bakım hizmeti alan engellilere harçlık ödemeleri ve giyim yardımları ise, engellinin gelir durumu ve kişisel gereksinimleri esas alınarak mevzuatta belirlenen usul ve esaslar doğrultusunda gerçekleştirilmektedir.

Nereye Başvurulur?

Özel Bakım Merkezlerinden bakım hizmeti alabilmek için ASHİM ya da SHM'lere başvuru yapılır.

Başvuru İçin Gerekli Belgeler:

- T.C. Kimlik Numarası beyanı,
- ESKR,
- Mahkeme kararları (yerleştirme ve vesayet),
- Yatılı ve sürekli bakımı için özel bakım merkezine yerleştirilecek olan; 18 yaşını tamamlamamış bakıma ihtiyacı olan engelli birey için ilgili mahkemelerden alınacak, koruma altına alınması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değilse vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı,
- 18 yaşını tamamlamış olup akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini görememesi, korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gerekmesi ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokması nedenleriyle kısıtlanması gerekli olan engelli birey için ilgili mahkemelerden alınacak; kısıtlanması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değilse vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı,
- Vasiye, özel veya resmî bir bakım merkezine yerleştirilebilmesi için verilmiş izin ve yetki karar,
- Aynı hanede yaşayan bireylerin gelir ve mal durumuna ilişkin yazılı beyanı ve taahhüdü ile beyanın içeriğine dair belgeler (özel bakım merkezinden ücretsiz faydalanacak engelli bireyler için),
- Engelli bireye ait iki adet vesikalık fotoğraf'dır.

5.2.1.3. Geçici ve Misafir Olarak Kurum Bakım Hizmeti

Nasıl Bir Hizmet Verilir?

Ailelerin bakımını sağladığı engelli bireylerden, yıl içerisinde çeşitli nedenlerle geçici süreyle ayrı kalınması gereken durumlarda, engelli bireyler için mevcut yatılı kuruluşlarda yılda 30 güne kadar tüm ihtiyaçları ücretsiz karşılanmak suretiyle geçici misafir bakım hizmeti sunulmaktadır. İlimizde bu hizmet modeli henüz faaliyete geçmemiştir.

Kimler Faydalanabilir?

Başta evde bakım yardımından faydalanan engelli aileleri olmak üzere, ailesinde engelli birey bulunan tüm aileler bu hizmetten yararlanabilir.

Nereye Başvurulur?

Geçici ve misafir olarak bakım hizmetinden yararlanabilmek için ASHİM, SHM ya da doğrudan ilinizde bulunan resmî bakım ve rehabilitasyon merkezlerine başvuru yapılabilir.

İstenen Belgeler:

1. Engelli bireyin veya yasal temsilcisinin dilekçesi,
2. ESKR,
3. T.C. kimlik numarası beyanı'dır.

5.2.2. Gündüz Bakım Hizmetleri

5.2.1.4. Otizm Gündüz Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi

Aile, otizmlili birey ile birlikte merkeze gelerek başvuru yapar ve raporda otizm tanısının bulunup bulunmadığı kontrol edilir. İlk görüşmede bireyin kurum ortamına uyumu, davranış özellikleri ve hizmetten fayda sağlayıp sağlayamayacağı gözlemlenir. Uygun görülmesi halinde yaş, engel düzeyi ve ikamet adresine göre bir gün belirlenerek 2-4 haftalık uyum süreci başlatılır. Uyum süreci sonunda yapılan değerlendirme toplantısında bireyin hizmetten yararlanmasına karar verilmesi halinde gerekli belgeler alınarak kayıt işlemi tamamlanır. İlimizde Otizm Gündüz Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi henüz bulunmamaktadır.

Kimler faydalanabilir? Hizmetin koşulları nelerdir?

- Hafif ve orta düzey otizm tanısı bulunan bireyler
- ÇÖZGER veya Erişkin Engelli Sağlık Kurulu Raporunda otizm tanısının yer alması zorunludur
- Başvurular, kuruluşun kapasitesi ve grup planlamasına bağlı olarak değerlendirilir
- Evde bakım yardımı alan bireylere ilişkin önemli not: 26.05.2023 tarihli ve 32202 sayılı Evde Bakım Yardımı Yönetmeliği'nin 5'inci maddesinin 10'uncu fıkrası gereği, evde bakım yardımı alan engelli bireyler ayda en fazla 72 saat gündüz bakım hizmetinden faydalanabilir. Bu süre aşılmadığı sürece evde bakım yardımı devam eder.

Nasıl Bir Hizmet Verilir?

Hizmet, müdürlüğün belirleyeceği günlerde verilmekte olup, hizmet alan bireyler yarım gün, tam gün veya saatlik hizmet alabilmektedir. Otizmliler bireylere servis imkânı sunularak merkeze ulaşımları sağlanmaktadır. Gün boyunca özel eğitim faaliyetleri sosyal iletişim ve etkileşimi artırmaya yönelik bireysel/grup etkinlikleri hobi bahçesi uygulamaları, uygulama mutfağı çalışmaları, sosyo-kültürel faaliyetler ve geziler Spor etkinlikleri, atölye ve beceri geliştirme çalışmaları yapılmaktadır.

Başvuru İçin Gerekli Belgeler

- Dilekçe
- ÇÖZGER veya Erişkinler için Engelli Sağlık Kurulu Raporu
- Nüfus Cüzdanı Fotokopisi
- Bulaşıcı hastalığı olmadığına dair sağlık kurulu raporu

Kayıt Aşamasında İstenen Belgeler

- 2 adet vesikalık fotoğraf
- Kan grubu belgesi
- Varsa vasi kararı
- Öğrenim belgesi
- Nüfus Kayıt Örneği
- RAM (Rehberlik ve Araştırma Merkezi) değerlendirme raporu
- Spor hekiminden, spor yapmasında sakınca olmadığına dair rapor

5.2.2. Danışmanlık Hizmetleri

5.2.2.1. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerin Aileleri İçin Bireysel Sosyal Hizmet Danışmanlığı

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanarak 2 Nisan 2023 Dünya Otizm Farkındalık Günü'nde kamuoyu ile paylaşılan Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Yönelik II. Ulusal Eylem Planı ile; Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) tanısı alan bireylere, kapsayıcılık anlayışı çerçevesinde ayrımcılığa uğramadan erken tanı, erken müdahale, bakım, eğitim, sağlık, sosyal hizmet, aile desteği ve danışmanlık gibi hizmetlerin sunumunda kapasite artırıcı etkili politikalar temel amaçlar arasında belirlenmiştir.

Bu amaçlardan biri olan "Etkili Sosyal Hizmet Modelleriyle Bireyi ve Aileyi Güçlendirmek" teması altında yer alan faaliyetlerden biri olarak "Otizm Spektrum Bozukluğu Tanısı Alan Bireylerin Aileleri İçin Bireysel Sosyal Hizmet Danışmanlığı" uygulama modeli geliştirilmiştir.

Ailelerin otizmle ilgili bilgi ve hizmetlere ulaşma biçimi çoğu zaman kendi çabaları, yakın çevrelerinin tavsiyeleri ya da tesadüfi karşılaşmalar yoluyla gerçekleşmektedir. Bu durum, OSB'li çocuk için en uygun hizmete ulaşılmasından ziyade, ulaşılabilen veya bulunabilen hizmetten yararlanılması sonucunu doğurmaktadır. Bu nedenle, çocuğu otizm tanısı alan ailelerin tanıdan hemen sonra sistematik ve bütüncül bir yönlendirme sistemi ile doğru kaynaklara yönlendirilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda her ailenin desteklenmesi ve rehberlik edilmesi amacıyla, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından bu uygulama hayata geçirilmiştir.

Bireysel Sosyal Hizmet Danışmanlığı; Otizm Spektrum Bozukluğu tanısı alan bireylerin ailelerine yönelik olarak Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri ile Sosyal Hizmet Merkezleri tarafından sunulan, bilgilendirme, rehberlik ve yönlendirme çalışmalarını kapsayan bütüncül bir hizmet modelidir. Bu hizmet; ailelerin otizmi doğru kaynaklardan

öğrenmelerini, hak ve hizmetlere zamanında ve etkin biçimde erişebilmelerini, yaşadıkları sosyal, psikolojik ve ekonomik güçlükleri belirleyerek çözüm yollarına ulaşmalarını amaçlamaktadır. Danışmanlık sürecinde aileye bir meslek elemanı atanmakta; aile ile düzenli görüşmeler, ev ziyaretleri ve izleme çalışmaları yürütülmektedir. Böylece aile, ihtiyaç duyduğu süreçlerde profesyonel destek olarak güçlendirilmekte ve otizmli bireyin potansiyelinin en iyi şekilde desteklenmesi hedeflenmektedir.

Kimler faydalanabilir?

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) tanısı alan bireylerin aileleri faydalanabilir.

Hizmetin Koşulları Nelerdir?

- Ailenin, danışmanlık hizmetinden yararlanmak istediğini dilekçe ile beyan etmesi,
- Danışman tarafından yapılacak ilk telefon görüşmesine ve ev ziyaretine katılım sağlaması,
- Danışmanlık süreci boyunca danışman ile düzenli iletişim ve izleme çalışmalarına katılım göstermesi

Nasıl Bir Hizmet Verilir?

Bilgilendirme Hizmeti

- Otizm spektrum bozukluğu hakkında doğru ve güvenilir bilgi sağlanması
- Engelli hakları, sosyal hizmetler ve kamu kurumlarının sunduğu hizmetler hakkında bilgilendirme yapılması
- Engelli sağlık kurulu raporu, engelli kimlik kartı, eğitim hakları ve benzeri konularda açıklama yapılması

Rehberlik Hizmeti

- Ailenin mevcut durumunun değerlendirilmesi
- Çocuğun ihtiyaçlarına göre uygun kurum ve hizmetlere yönlendirme yapılması
- Eğitim, özel eğitim, rehabilitasyon ve sosyal destek süreçlerine rehberlik edilmesi

Yönlendirme Hizmeti

- Sağlık, eğitim, sosyal yardım, bakım hizmetleri, yerel yönetimler gibi kurumlara yönlendirme yapılması
- Kurumlar arası koordinasyonun sağlanması
- Ailenin gereksinimleri doğrultusunda doğru hizmete en kısa sürede ulaşmasının desteklenmesi

Psikososyal Destek Hizmeti

- Ailenin tanı sürecinde yaşadığı duygusal güçlüklerin ele alınması
- Kriz, tükenmişlik ve kaygı gibi durumlarda destek sağlanması
- Aileyi güçlendirmeye yönelik danışmanlık ve rehberlik sunulması

İzleme ve Takip Hizmeti

- Aile ile düzenli iletişim kurulması (iki ayda bir telefon görüşmesi)
- En az yılda bir ev ziyareti yapılması
- Ailede veya çocukta meydana gelen değişikliklere göre çalışma planının güncellenmesi

Hizmetin İşleyiş Süreci

Başvuru / Tespit

- Aile Sosyal Hizmet Merkezine başvurur veya
- Aile sisteme kaydedilir ve bir danışman atanır.
- Sosyal Hizmet Merkezi tarafından OSB tanılı çocuğu olduğu tespit edilen aileye ulaşılır

İlk Telefon Görüşmesi

- Danışman, 10 gün içinde aileyi arar .
- Proje tanıtılır ve ilk görüşme planlanır.
- Aileye ev ziyaretinin yapılacağı belirtilir.

İlk Ev Ziyareti

- Mümkün olan en kısa sürede ziyaret gerçekleştirilir.
- Aile İhtiyaç Formu doldurulur.
- Aile danışmanlık hizmetinden yararlanmak isteyip istemediğini dilekçe ile bildirir.
- Ailenin sorunları, güçlü yönleri ve ihtiyaçları değerlendirilir.

Sosyal İnceleme Raporunun Hazırlanması

- Danışman aile ile ilgili durum değerlendirmesini tamamlar.
- Ailenin ihtiyaçları netleştirilir

Aile Çalışma Planının Oluşturulması

- Ailenin ihtiyaçları doğrultusunda bir çalışma planı hazırlanır
- Bu plan; haklar, yönlendirmeler, eğitim, sosyal yardımlar ve psikososyal destek gibi başlıkları içerir
- Plan, aile ile birlikte kararlaştırılır

Uygulama ve Düzenli İzleme

- İki ayda bir telefonla izleme görüşmesi yapılır. En az yılda bir ev ziyareti yapılır.
- En az yılda bir ev ziyareti yapılır.
- Gerekğinde daha sık görüşme veya ziyaret gerçekleştirilebilir.
- Hizmetler hakkında yönlendirme yapılır ve başvurular takip edilir.
- Ailede değişiklik oldukça çalışma planı yenilenir.

Bilgilendirme ve Yönlendirme Çalışmaları

Danışman süreç boyunca aileye aşağıdaki konularda destek verir:

- Engelli sağlık kurulu raporu
- Engelli kimlik kartı
- Eğitim kurumları (okul, özel eğitim, rehabilitasyon)
- Engelli aylığı, evde bakım yardımı, SED
- Kamu kurumlarındaki haklar (vergiler, ulaşım, istihdam vb.)
- Psikososyal danışmanlık
- Yerel yönetim ve STK hizmetleri
- Kurumlar arası koordinasyon

Hizmetin Devamı / Sonlandırılması

- Her yıl Kasım ayında aileye, hizmetin devam edip etmeyeceği sorulur ve dilekçe alınır.
- Aile istemesi halinde hizmet devam eder; istememesi halinde sonlandırılır.
- Çalışma planı hedefleri tamamlanmışsa hizmet doğal olarak sonlandırılabilir.
- Aile, daha sonra ihtiyaç duyması halinde yeniden başvurabilir.

Başvuru İçin Gerekli Belgeler

- ÇÖZGER (18 yaş altı başvurular için)
- Erişkinler İçin Engellilik Sağlık Kurulu Raporu (18 yaş ve üzeri başvurular için)
- Kimlik kartı fotokopisi
- Başvuru Dilekçesi (Ailenin danışmanlık hizmetinden yararlanmak istediğini beyan eden dilekçe)

Nereye başvurulur?

İkametgâhadresinin bulunduğu Sosyal Hizmet Merkezine başvuruda bulunulur.

Kuruluş Adı:Merkezefendi Sosyal Hizmet Merkezi Müdürlüğü

Adres:Topraklık Mahallesi 452 Sokak No: 8 Pamukkale / DENİZLİ

İş Telefonu :+90 (258) 263 71 10 /11

Dahili: 2066 /2067 /2028 /2062 /2063

Kuruluş Adı: Pamukkale Sosyal Hizmet Merkezi Müdürlüğü

Adres:İncilipınar Mahallesi 1192 Sokak No: 12 Pamukkale / DENİZLİ

İş Telefonu :+90 (258) 268 45 46

Dahili: 1434 /1435 /1436 /1424 / 1425 /1426

Kuruluş Adı: Tavas Sosyal Hizmet Merkezi Müdürlüğü

Adres:Yeni Mahalle Çarşı Caddesi No: 4 Tavas / DENİZLİ

İş Telefonu / Dahili: +90 (258) 613 00 03/04

Dahili: 2215 / 2206 / 2207 /2212 /2213

Kuruluş Adı: Acıpayam Sosyal Hizmet Merkezi Müdürlüğü

Adres: Aşağı Mahalle Atatürk Bulvarı Ofis Sokak No: 4 Acıpayam / DENİZLİ

İş Telefonu: +90 (258) 518 40 50

Dahili:2311 /2312/ 2313

Kuruluş Adı: Honaz Sosyal Hizmet Merkezi Müdürlüğü

Adres:Afşinbey Mahallesi Kervanyolu Sokak Hükümet Konağı No: 2 Honaz / DENİZLİ

İş Telefonu : +90 (258) 811 33 55

Dahili: +90 (258) 811 33 55

5.2.5. Diğer Hizmetler-Engelli Kimlik Kartı

Engelli Kimlik Kartı

Nasıl Bir Hizmet Verilir?

Engelli bireylere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanılabilmesi amacıyla engelli bireylere kimlik kartı verilir.

Nereye başvurulur?

Engellibireyin ikamet ettiği ildeki Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne, Sosyal Hizmet Merkezlerine (SHM) veya e-Devlet Kapısı üzerinden başvuru yapılır.

Kimler faydalanabilir? /Hizmetin koşulları nelerdir?

- Sağlık kurulu raporu ile %40 ve üzeri engelli olduğunu belgeleyen bireylere engelli kimlik kartı verilir.
- Engelli bireyin 18 yaşından küçük olması durumunda, sağlık kurulu raporunda Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre; Hafif Düzeyde ÖGV (40-49), Orta Düzeyde ÖGV (50-59), İleri Düzeyde ÖGV (60-69), Çok İleri Düzeyde ÖGV (70-79), Belirgin Özel Gereksinimi Vardır (80-89) veya Özel Koşul Gereksinimi Vardır (90-99) ifadelerinden birinin yer alması gerekir.

Başvuru İçin Gerekli Belgeler

- 2 adet fotoğraf
- Nüfus cüzdanı fotokopisi,
- ÇÖZGER/ Erişkinler İçin Sağlık Kurulu Raporu

Engellilere tanınan haklardan yararlanabilmek için Engelli Kimlik Kartının ibrazı gereklidir.

**OTİZMLİ BİREYLERE YÖNELİK HİZMETLER
KAMU KURUM VE KURULUŞLARI**

**DENİZLİ
İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ**

5.3. DENİZLİ İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ

Otizmlili Bireylere Sunulan Hizmet Modelleri

- Otizm Tarama ve Takip Programı
- Evde Sağlık Hizmetleri
- Engelli Dış Polikliniği

Hizmet Sunulan Kuruluş Bilgileri

1. Basamak Sağlık Hizmetleri (Aile Sağlığı Merkezleri)
1. 2. Basamak Evde Sağlık Hizmetleri (Denizli Devlet Hastanesi)
1. 2. Basamak Engelli Dış Polikliniği (Denizli Ağız ve Dış Sağlık Hastanesi)

1. Basamak Sağlık Hizmetleri (Otizm Tarama ve Takip Programı)

“Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Yönelik Ulusal Eylem Planı (2016-2019)” kapsamında, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü tarafından Otizm Spektrum Bozukluğu Tarama ve Takip Programı oluşturulur. Program kapsamında İl Sağlık Müdürlükleri ve hastanelerde çocuk ve ergen ruh sağlığı uzmanlarıyla ekipler kurulmakta; aile hekimleri ve sağlık personeline eğitim verilerek taramalar yapılmakta ve riskli olgular uzmanlara yönlendirilerek takip edilmektedir.

“2025 yılı itibarıyla tarama yaş aralığı 18-36 aydan 18-48 aya çıkarılmıştır.”

Kimler Faydalanabilir?

18-48 ay arasındaki, aile hekimliği nüfusuna kayıtlı tüm çocuklar bu programdan faydalanabilmektedir.

Ön Değerlendirme Var mı, Kim Yapar?

Otizm Tarama ve Takip Programı kapsamında taraması yapılan çocuğun ön değerlendirmesi ilgili aile hekimi tarafından yapılmaktadır.

Nasıl Bir Hizmet Verilir?

- A. **Eğitim:** Aile hekimleri ve sağlık personeline eğitim verilerek tarama sürecinin etkinliği artırılmaktadır.

- B. **Erken Tanı ve Müdahale:** Aile hekimi tarafından yapılan taramada riskli olarak tespit edilen olgular, çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanına yönlendirilmektedir. Tarama sonucu çocuğun yaygın gelişimsel bozukluk açısından riskli olarak değerlendirilmesi halinde üst basamağa sevki yapılmaktadır. Çocuk için randevu alınamadığında, randevu sürecinde sorumlu birim olan il/ilçe otizm koordinatörleri tarafından ailenin aranacağı ve aileye destek olunacağı bilgisi aile hekimi tarafından aileye verilmektedir.
- C. **Muayene ve Gelişimsel Değerlendirme:** Aile hekimi tarafından çocuğun anamnezi alınmakta, fiziki muayenesi yapılmakta ve çocuk gelişimsel basamaklarına göre değerlendirilmektedir.
- D. **Takip ve Değerlendirme:** Randevu alınan riskli olgular, ilgili çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanı tarafından muayene edilmektedir. Muayene sonucunda tanı alan çocukların gerekli takip ve rehabilitasyon süreci ilgili hekim tarafından başlatılmaktadır.

Hizmetin Süresi ve Sonlandırma Kriterleri Nelerdir?

Otizm Tarama ve Takip Programı kapsamında tarama yaş aralığı, 2025 yılı itibarıyla 18-48 ay aralığı olarak uygulanmaktadır. Taramalar 18, 24 ve 36. aylarda yapılmaktadır. Aile hekimlerine kayıtlı çocuklar arasında hâlihazırda tarama yapılamamış çocukların da bulunabileceği göz önünde bulundurularak, programın ilk döneminde erken tarama açısından süre 48 aya kadar uzatılmıştır.

İlgili aile hekimi tarafından riskli olarak tespit edilen çocuk ve ergen ruh sağlığı polikliniğinde muayene edilmektedir. Muayene sonucunda çocuğun tanı alması halinde takip ve tedavi süreci ilgili hekim tarafından planlanmaktadır. Tanı sonrasında eğitim, rehabilitasyon ve sosyal hizmet kurumlarına yönlendirme yapılmakta; ayrıca kurumlar arası koordinasyon sağlanmaktadır. Bu kapsamda Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM), özel eğitim kurumları ve belediyeler ile iş birliği yürütülmektedir.

ÇÖZGER (Çocuklar İçin Özel Gereksinim) Raporu Düzenleme ve Hizmet Süreci

ÇÖZGER, "Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu"nun kısaltması olup, 18 yaş altındaki çocukların özel gereksinim durumlarını belirlemek amacıyla düzenlenen resmî bir sağlık raporudur. Bu rapor; çocuğun tıbbi, gelişimsel, eğitsel ve sosyal ihtiyaçlarını bütüncül bir şekilde değerlendiren bir düzenlemedir. Önceki uygulamada verilen "Engelli Sağlık Kurulu Raporu"nun yerine geçmiş olup, çocukların sağlık, eğitim, rehabilitasyon ile sosyal ve ekonomik desteklere erişimini kolaylaştırmayı hedeflemektedir.

ÇÖZGER, çocuğun hangi alanlarda desteğe ihtiyaç duyduğunu objektif biçimde ortaya koyarak, özel eğitimden sosyal hizmetlere kadar birçok hak ve hizmetten yararlanabilmesini sağlayan temel bir belgedir.

Başvuru Şartları

0-18 yaş arasında olmak (ÇÖZGER yalnızca çocuklar için düzenlenmektedir)

Hizmet Süreci

- Otizmli bireylerin engellilik oranı ve sağlık raporu süreçlerinin yürütülmesi
- 2. ve 3. basamak sağlık kuruluşlarına yönlendirme yapılması
- Ailelere danışmanlık ve bilgilendirme sunulması

Başvuru ve İtiraz Süreci

- Başvurular, 2. ve 3. basamak sağlık kuruluşlarında sağlık kurulu hizmeti veren hastanelere Alo 182 veya MHRS üzerinden randevu alınarak yapılmaktadır.
- Rapor, 10-20 gün içerisinde hazırlanmakta ve ebeveynler tarafından e-Devlet üzerinden görüntülenebilmektedir.
- Raporda eksik veya yanlış olduğu değerlendirilen hususlar için 30 gün içinde itiraz edilebilmektedir. Bu sürenin aşılması halinde yeniden başvuru için 6 ay beklenmesi gerekmektedir.
- İtirazlar, İl Sağlık Müdürlüğü Engelli ve ÇÖZGER Birimi'ne dilekçe ile yapılmaktadır.
- Ön değerlendirme sonrasında gerekli görülmesi halinde 2. veya 3. basamak hastanelere yönlendirme yapılmaktadır.
- Hakem hastane sevki ve rapor süreci tamamlandıktan sonra düzenlenen rapor kesin nitelik taşımakta olup yeniden itiraz edilememektedir.
- Altı aylık sürenin dolmasının ardından rapor yenileme işlemi için Alo 182 veya MHRS üzerinden yeniden randevu alınabilmektedir.

Tablo 1. ÇÖZGER Özel Gereksinim (ÖG) Düzeyleri ve Engel Oranları

ÖG Kodu	ÖG Düzeyi	Engel Oranı
1	ÖG vardır (ÖGV)	20-39
2	Hafif düzeyde ÖGV	40-49
3	Orta düzeyde ÖGV	50-59
4	İleri düzeyde ÖGV	60-69
5	Çok ileri düzeyde ÖGV	70-79
6	Belirgin ÖGV	80-89
7	ÖKGV	90-99

2. Basamak Sağlık Hizmetleri (Evde Sağlık Hizmetleri)

Evde Sağlık Hizmetlerinde amaç; ihtiyacı olan bireylerin muayene, tetkik, tahlil, tedavi, tıbbi bakım ve rehabilitasyonlarının evinde ve aile ortamında yapılması; bu kişilere ve ailelerine sosyal ve psikolojik destek hizmetlerinin bir bütün olarak birlikte verilmesi amacıyla Bakanlık ve bağlı kuruluşları tarafından sunulacak evde sağlık hizmetlerinin teşekkül ettirilmesi, sevk ve idaresi ile ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonun sağlanmasına dair usul ve esasların belirlenmesi; bu hizmetlerin sosyal devlet anlayışına uygun olarak yurt genelinde eşit, ulaşılabilir, kaliteli, etkin ve verimli bir şekilde uygulanmasının sağlanmasıdır.

Evde Sağlık Hizmetlerinden faydalanmak isteyen hasta ya da hasta yakını, 444 38 33 numaralı Evde Sağlık İletişim Merkezi'ni arayarak başvuruda bulunabilmektedir. Evde Sağlık İletişim Merkezi (ESHİM), saat 24.00'e kadar başvuruları kabul etmektedir.

Kimler faydalanabilir?

Tanısı konmuş hastalıklar nedeniyle tam bağımlı veya ileri düzeyde bağımlı olan bireylerde ya da mevzuatta belirtilen sağlık durumlarının eş tanı olarak bulunduğu durumlarda; otizmli bireylerin hastaneye gitmekte zorlanmaları, davranışsal sorunlar nedeniyle sağlık hizmetine erişimde güçlük yaşamaları veya tıbbi bakım ihtiyaçlarının ev ortamında karşılanmasının hekim tarafından uygun görülmesi halinde Evde Sağlık Hizmetlerinden yararlanabilecekleri öngörülmektedir.

Hastalık ve Tıbbi Gereksinim Durumuna Göre Yararlanabilecek Gruplar

- 80 yaş ve üzeri olup hizmet talep eden tüm bireyler
- 65 yaş ve üzeri olup sağlık kurulu raporu ile belgelenmiş kronik hastalığı bulunan bireyler
- Hastalığı nedeniyle yatağa, eve ya da cihaza bağımlı hastalar
- Palyatif bakım almış ve tıbbi bakımının evde devam etmesi uygun görülen bireyler
- Hastaneden taburcu olurken hekimi tarafından evde sağlık hizmetine uygun olduğu belirlenen hastalar
- Taburculuk sonrası ilk 30 gün içinde tıbbi bakıma ihtiyacı olan bireyler (gerekli görülmesi halinde hekim tarafından süre uzatılabilir)

Öncelikli Değerlendirilen Hastalık Grupları;

- Diyabet
- KOAH
- Alzheimer / Demans
- Nörodejeneratif Hastalıklar
- Terminal dönem kanser
- Multimorbid kronik hastalıklar
- Kalça/diz/omuz kırıkları sonrası takipgerektiren durumlar
- Ampütasyon nedeniyle bakım ihtiyacı olan bireylerdir.

Ön Değerlendirme Var mı, Kim Yapar?

Başvurunun ardından, iletişim merkezinde görevli çağrı operatörleri tarafından arayan kişilerin talepleri ile adres ve iletişim bilgileri alınmaktadır. Bu bilgiler, hizmet talep edilen ilin Evde Sağlık İl Koordinasyon Merkezi'ne iletilmektedir. Evde Sağlık Koordinasyon Merkezi'ne (ESKOM) yapılan başvurular ön değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Tıbbi öyküsünden evde sağlık hastası olduğu yönünde ön kanaate varılan hastanın başvuru kaydı, ESKOM tarafından uygun birime yönlendirilmektedir.

Hizmet planı nasıl oluşturulur?

- Evde Sağlık Hizmetlerinden yararlanmak isteyen hasta ya da hasta yakını, 444 38 33 numaralı Evde Sağlık İletişim Merkezi'ni arayarak başvuruda bulunur.
- Başvurunun ardından çağrı operatörleri tarafından talep, adres ve iletişim bilgileri alınır.
- Elde edilen tüm bu bilgiler hizmet talep edilen ilin Evde Sağlık İl Koordinasyon Merkezi'ne iletilir.

2.Basamak Sağlık Hizmetleri (Engelli Bireylere Yönelik Diş Polikliniği)

Otizmlı çocuk veya yetişkin hastaların hastaneye doğrudan başvurması halinde, öncelikli hasta kapsamında engelli diş polikliniğine kayıt işlemleri yapılmaktadır. Hasta karşılama ve yönlendirme personeli, hasta ile hasta yakınına/vasisine engelli diş polikliniğinde ve ilgili diğer birimlerde refakat etmektedir. Engelli diş polikliniğinde görevli diş hekimi tarafından muayene gerçekleştirilmektedir. Gerek görülmesi halinde hasta Anestezi Polikliniğine yönlendirilmektedir. Anestezi açısından uygun bulunması halinde ise genel anestezi altında diş tedavisi yapılmaktadır.

Hizmetin Koşulları Nelerdir?

Engelli olduğunu gösterir sağlık kurulu raporu veya ÇÖZGER raporu bulunan her birey başvuruda bulunabilmektedir.

Kimler Faydalanabilir?

Otizm Spektrum Bozukluğu, Down Sendromu, Serebral Palsi, Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) ve diğer gelişimsel sendromlara sahip bireyler bu hizmetten faydalanabilmektedir.

Başvuru Nasıl Yapılır?

MHRS üzerinden çevrim içi randevu alınarak başvuru yapılabilmektedir.

Tablo 2. Denizli’de ESKR Vermeye Yetkili Sağlık Kuruluşları

Kurumu	HastaneAdı
SB	Denizli Devlet Hastanesi
SB	Denizli Servergazi Devlet Hastanesi
SB	Tavas Devlet Hastanesi
SB	Çivril Şehit Hilmi Öz Devlet Hastanesi
SB	Acıpayam Devlet Hastanesi
Üniversite	Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi

<https://dosyamerkez.saglik.gov.tr/Eklenti/50592/0/ek-12-hakem-hastane-listesi-ilk-itiraz-merci.pdf>

Kurumsal İletişim Bilgileri

Kuruluş: Denizli İl Sağlık Müdürlüğü

Adres: Sırapapılar, Şehit Albay Karaoğlanoğlu Caddesi No:1B, 20010

Merkezefendi /Denizli

İş telefonu:0 (258) 262 36 61

Dahili: 8085

**OTİZMLİ BİREYLERE YÖNELİK HİZMETLER
KAMU KURUM VE KURULUŞLARI**

**DENİZLİ
İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ**

5.4 DENİZLİ İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Rehberlik ve Araştırma Merkezleri; Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olarak rehberlik, psikolojik danışmanlık ve özel eğitim alanlarında ailelere ücretsiz hizmet sunan kurumlardır. Otizmlili bireylere yönelik olarak kurum tarafından sunulan hizmetler arasında; bireylerin değerlendirilmesi ve uygun eğitim ortamlarına yerleştirilmesi, özel eğitim otizm sınıflarına yönelik rehberlik ve müşavirlik çalışmaları, otizm alanında düzenlenen seminer ve kurs programları, rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri, otizm sınıflarında görev yapan öğretmen ve yöneticilere yönelik psikolojik danışma ve müşavirlik desteği ile ailelere yönelik eğitim ve danışmanlık hizmetleri yer almaktadır.

Kimler faydalanabilir? Hizmetin koşulları nelerdir?

- 0-99+ yaş aralığında otizm tanısı olan tüm bireyler
- Örgün eğitim çağında olan öğrenciler
- Okul sonrası dönemde rehabilitasyon desteğine ihtiyaç duyan bireyler
- Otizm tanılı bireylerin aileleri

Bu hizmetlerden yararlanabilmek için geçerli bir Engelli Sağlık Kurulu Raporu veya otizme ilişkin tıbbi tanı bulunması gerekmektedir. Örgün eğitimde bulunan bireyler için aktif okul kaydı ile okul-RAM iş birliği zorunludur.

- Uzak ilçelerde ikamet eden ve ilk iki başvuru yönteminden yararlanamayan veliler, öğrencinin kayıtlı bulunduğu okul tarafından yapılacak resmî yazışma talebi ile randevu alabilmektedir.
- Otizm tıbbi tanısı ile başvuran öğrencilerin eğitsel tanılama ve değerlendirme işlemleri, özel eğitim bölümünde görev yapan öğretmenler tarafından yürütülmektedir.
- Bireyin performansı değerlendirildikten sonra ihtiyaç ve öncelikleri doğrultusunda eğitim planı hazırlanmaktadır.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca belirlenen modül süreleri kadar eğitim hizmeti verilebilmektedir. Modül sürelerinin dolması, bireyin destek eğitimden fayda sağlamaması veya velinin destek eğitim talebinde bulunmaması durumunda hizmet sonlandırılmaktadır.

Nasıl Bir Hizmet Verilir?

Ailelere Sunulan Rehberlik ve Özel Eğitim Hizmetleri

- İlk başvurular yüz yüze, öğrenci velisinin bizzat başvurusu ile yapılmaktadır.
- Daha önce başvurusu bulunan veliler, <https://ramdevu.meb.gov.tr/> adresi üzerinden başvuru yapabilmektedir.
-
- Otizm tıbbi tanısı ile başvuran öğrencilerin eğitsel tanılama ve değerlendirme işlemleri, özel eğitim bölümünde çalışan öğretmenler tarafından gerçekleştirilmektedir. Bireyin performansı alındıktan sonra ihtiyaç ve öncelikleri doğrultusunda eğitim planı hazırlanmaktadır.
-
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca belirlenen modül süreleri kadar eğitim hizmetinden yararlanılabilmektedir. Modül sürelerinin dolması, bireyin destek eğitimden fayda sağlamaması veya velinin destek eğitim talebinde bulunmaması durumunda hizmet sonlandırılmaktadır.

Sunulan Hizmet Türleri

Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama: Otizmlili bireylerin eğitsel performansları, tıbbi tanıları da dikkate alınarak uzman kadrolar tarafından değerlendirilmektedir. Bu değerlendirme sonucunda bireyin ihtiyacına en uygun eğitim ortamına (kaynaştırma, özel eğitim sınıfı vb.) yerleştirme işlemleri yürütülmektedir.

Aile Eğitimleri ve Danışmanlığı: Otizm spektrum bozukluğu hakkında aileleri bilgilendirmek, kabul sürecini desteklemek ve evde uygulanabilecek eğitim yöntemlerini öğretmek amacıyla aile eğitimleri ile bireysel danışmanlık hizmetleri sunulmaktadır.

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık: Ailelerin karşılaştığı psikososyal zorluklarla başa çıkmalarına destek olmak ve sosyal haklar konusunda yönlendirme sağlamak amacıyla rehberlik hizmetleri verilmektedir.

Seminer ve Kurs Çalışmaları: Otizm konusunda farkındalığı artırmak, yeni eğitim tekniklerini tanıtmak ve ebeveyn becerilerini geliştirmek amacıyla periyodik seminer ve kurs programları düzenlenmektedir.

Müşavirlik (Konsültasyon) Hizmetleri: Okullardaki otizm sınıflarında görev yapan öğretmenlere ve bu sınıflarda öğrencisi bulunan ailelere, eğitim sürecinin niteliğini artırmak amacıyla rehberlik ve psikoloji alanlarında teknik destek ve müşavirlik hizmeti sunulmaktadır.

İrtibat ve Koordinasyon Desteği: Ailelerin eğitim süreci veya kurumsal hizmetlerle ilgili yaşadıkları sorunlarda, kurumlar arası koordinasyonu sağlayan irtibat kişileri aracılığıyla hızlı ve etkili çözüm desteği sunulmaktadır. Bu hizmetlerden yararlanmak isteyen aileler, bağlı buldukları bölgedeki Rehberlik ve Araştırma Merkezi'ne yüz yüze, telefonla veya çevrimiçi kanallar üzerinden başvuruda bulunabilmektedir.

Otizmlı Bireylerin Değerlendirilmesi ve Yerleştirme İşlemleri

Eğitsel Değerlendirme: Rehberlik ve Araştırma Merkezleri (RAM) tarafından otizmlı bireylerin eğitsel performansları ve ihtiyaçları uzman kadrolar eşliğinde değerlendirilmektedir.

Tanılama ve Yönlendirme: Bireylerin tıbbi tanıları ve eğitsel performansları esas alınarak kendileri için en uygun eğitim ortamına (kaynaştırma, özel eğitim sınıfı veya uygulama okulu) yönlendirme yapılmaktadır.

Yerleştirme İşlemleri: Değerlendirme sonuçlarına göre otizmlı bireylerin özel eğitim otizm sınıflarına veya uygun görülen diğer okul modellerine yerleştirme işlemleri, il/ilçe özel eğitim hizmetleri kurulları tarafından resmî olarak tamamlanmaktadır.

Sürecin İşleyişi

Başvuru: İşlemler veli tarafından şahsen veya çevrim içi kanallar üzerinden başlatılabilmektedir.

İzleme ve Müşavirlik: Yerleştirme yapılan otizm sınıflarında rehberlik ve müşavirlik çalışmaları düzenli olarak yürütülmekte, sürecin verimliliği takip edilmektedir.

Bu süreçlerin tamamı, aile ve bireyin ihtiyaçlarına en hızlı ve etkili müdahalenin sağlanabilmesi amacıyla kurumlar arası koordinasyon ile desteklenmektedir.

Özel Eğitim Otizm Sınıflarına Rehberlik ve Müşavirlik İşlemleri

Eğitsel Destek ve Rehberlik: Otizm sınıflarında eğitim alan öğrencilerin sosyal, duygusal ve akademik gelişimlerini izlemek amacıyla rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri sunulmaktadır.

Öğretmen ve Personele Yönelik Müşavirlik: Rehberlik ve psikoloji alanındaki uzmanlar tarafından, otizm sınıflarında görev yapan öğretmenlere sınıf yönetimi ve öğretim yöntemleri konusunda müşavirlik desteği verilmektedir.

Aile-Okul İş Birliği: Otizm sınıflarında eğitim gören öğrencilerin ailelerine, çocuklarının eğitim süreçlerine destek olmalarını sağlayacak aile eğitimleri ve danışmanlık hizmetleri sunulmaktadır.

Hızlı Müdahale ve Koordinasyon: Ailelerin eğitim süreciyle ilgili karşılaştıkları sorunlarda veya yönelttikleri sorularda, kurumların belirlediği irtibat kişileri aracılığıyla hızlı ve etkili müdahale edilmekte, çözüm odaklı müşavirlik desteği sağlanmaktadır.

Program Geliştirme: Otizimli bireylerin dâhil olabildiği uygun hizmet modelleri kapsamında, sınıf içi iletişim ve öğrenme desteklerinin iyileştirilmesine yönelik teknik rehberlik çalışmaları yürütülmektedir.

Bu çalışmalar, otizimli bireylerin eğitim ortamlarına en üst düzeyde uyum sağlamalarını ve sunulan hizmetlerden etkili biçimde yararlanmalarını amaçlamaktadır.

Otizm İle İlgili Seminer ve Kurs Çalışmaları

Aile Eğitim Programları: Otizm tanısı almış bireylerin ailelerine yönelik olarak kabul süreci, yasal haklar ve evde destekleyici eğitim yöntemleri konularında seminerler düzenlenmektedir.

Öğretmen ve Personel Eğitimleri: Otizm sınıflarında görev yapan öğretmenlere yönelik olarak "Uygulamalı Davranış Analizi", "Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hazırlama" ve "Sınıf Yönetimi" konularında hizmet içi eğitim kursları verilmektedir.

Farkındalık Seminerleri: Toplumun ve akranların otizm spektrum bozukluğu hakkında doğru bilgilendirilmesi amacıyla genel bilgilendirme toplantıları düzenlenmektedir.

Beceri Kazandırma Kursları: Otizimli bireylerin sosyal yaşama katılımını ve öz bakım becerilerini artırmaya yönelik uygulamalı atölye ve kurs çalışmaları planlanmaktadır.

Müşavirlik Odaklı Eğitimler: Rehberlik ve psikoloji alanında, otizm sınıflarındaki eğitim kalitesini artırmak amacıyla öğretmen, idareci ve diğer personele yönelik teknik müşavirlik eğitimleri gerçekleştirilmektedir.

Hizmetten Faydalanma ve Uygulama

Erişim: Bu seminer ve kurslar, ilgili kurumlarca belirlenen tarihlerde çevrim içi, telefonla randevu veya yüz yüze başvuru yoluyla gerçekleştirilmektedir.

Hedef Kitle: Bu hizmetlerden yalnızca otizmlili bireyler değil; aileleri, öğretmenleri ve otizmlili bireylerin dâhil olabildiği uygun hizmet modelleri kapsamındaki tüm paydaşlar yararlanabilmektedir.

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık hizmetleri

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri; otizmlili bireylerin eğitsel süreçlerini desteklemek ve ailelerin bu sürece uyumunu sağlamak amacıyla sunulmaktadır.

Bireysel ve Grupla Psikolojik Danışma: Otizmlili bireylerin sosyal ve duygusal gelişimlerini izlemek ve desteklemek amacıyla yürütölen danışmanlık hizmetlerini kapsamaktadır.

Ailelere Yönelik Psikolojik Destek: Ailelerin otizm tanısını kabul sürecinde ve karşılaştıkları psikososyal zorluklarla başa çıkmalarında rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmektedir.

Müşavirlik (Konsültasyon) İşlemleri: Rehberlik ve psikoloji alanında görev yapan uzmanlar tarafından, otizm sınıflarında görev yapan personel ve velilere yönelik bilgilendirme ve teknik destek çalışmaları yürütölmektedir.

Bilgiye Erişim ve Yönlendirme: Otizmlili bireylerin ailelerinin karşılaştıkları sorunlara hızlı ve etkili müdahale edilebilmesi amacıyla, ilgili kurumların irtibat kişileri ile koordineli biçimde bilgi desteği sağlanmaktadır.

Eğitsel Değerlendirme Desteği: Rehberlik ve Araştırma Merkezleri bünyesinde, bireylerin eğitsel değerlendirme ve yerleştirme işlemlerine temel teşkil eden psikolojik incelemeler yapılmaktadır.

Rehberlik ve Psikoloji Alanında Otizm Sınıflarında Müşavirlik İşlemleri

Rehberlik ve psikoloji alanında, otizm sınıflarında yürütölen müşavirlik (konsültasyon) işlemleri; eğitimin niteliğini artırmak ve aile-okul uyumunu sağlamak amacıyla sunulmaktadır.

Öğretmenlere Yönelik Müşavirlik: Otizm sınıflarında görev yapan öğretmenlere; öğrencilerin davranış yönetimi, bireyselleştirilmiş eğitim planlarının (BEP) uygulanması ve sınıf içi iletişim stratejileri konularında teknik destek sağlanmaktadır.

Ailelere Yönelik Rehberlik: Ailelerin, otizmlı çocuklarının gelişim süreçlerini anlamaları, ev ortamında destekleyici yöntemler kullanmaları ve karşılaştıkları sorunlarla başa çıkmaları için uzman desteği sunulmaktadır.

Koordinasyon ve İş Birliği: Otizm sınıflarındaki eğitim sürecinin aksamaması amacıyla rehberlik servisleri, okul idaresi ve aile arasında etkili bir iletişim ağı kurulmaktadır.

Psikolojik Destek Hizmetleri: Öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimlerini izlemek; bu süreçte hem öğretmenlere hem de velilere rehberlik etmek amacıyla psikolojik danışmanlık hizmetleri yürütülmektedir.

Hızlı Müdahale ve İrtibat: Ailelerin veya öğretmenlerin karşılaştıkları özel durumlarda, kurumlar arası koordinasyonu sağlayan irtibat kişileri aracılığıyla çözüm odaklı danışmanlık verilmektedir.

Aile Eğitimleri ve Danışmanlıkları Hizmetleri

Rehberlik ve Araştırma Merkezleri (RAM) ile Millî Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlar tarafından sunulan aile eğitimi ve danışmanlık hizmetleri, otizmlı bireylerin gelişim sürecinde ailelerin yetkinliğini artırmak amacıyla sunulan temel hizmetler arasında yer almaktadır.

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri

Bireysel ve Grupla Psikolojik Danışma: Ailelerin tanı alma sonrasındaki kabul süreçlerini desteklemek ve psikolojik dayanıklılıklarını artırmak amacıyla sunulan hizmetlerdir.

Bilgilendirme ve Yönlendirme: Ailelerin yasal hakları, sosyal yardımlar ve eğitsel imkânlar konusunda doğru bilgiye erişimleri sağlanmaktadır.

Otizm Farkındalık Seminerleri: Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin özellikleri ve ihtiyaçları hakkında ailelere yönelik bilgilendirme toplantıları düzenlenmektedir.

Beceri Eğitimi Kursları: Ailelere, çocuklarına öz bakım, iletişim ve sosyal becerileri ev ortamında nasıl kazandırabileceklerine ilişkin uygulamalı eğitimler verilmektedir.

Müşavirlik İşlemleri

Okul-Aile İş Birliği: Otizm sınıflarında eğitim gören öğrencilerin ailelerine, çocuklarının eğitim planlarına (BEP) nasıl katkı sağlayabilecekleri ve okulda öğrenilen becerilerin evde nasıl pekiştirileceği konusunda rehberlik yapılmaktadır.

Uzman Desteği: Rehberlik ve psikoloji alanında görev yapan uzmanlar tarafından, ailelerin karşılaştıkları özel davranış sorunlarına yönelik çözüm odaklı müşavirlik hizmeti sunulmaktadır.

Koordinasyon

İrtibat Kişisi Desteği: Ailelerin yaşadığı sorunlara hızlı ve etkili müdahale edilebilmesi için kurumlarda belirlenen irtibat kişileri üzerinden çözüm desteği sunulmaktadır.

Bu hizmetlerin tamamı, ailenin çocuğun eğitim sürecindeki yetkinliğini artırmayı ve toplumsal entegrasyonu kolaylaştırmayı hedeflemektedir.

Otizmlili Bireylere Sunulan Hizmet Modelleri

1. Eğitsel Değerlendirme ve Yerleştirme Modeli

Hizmetin İçeriği: Bireylerin eğitsel performanslarının ölçülmesi ve uygun eğitim ortamına (kaynaştırma, özel eğitim sınıfı vb.) yerleştirilmesi işlemlerini kapsar.

Kapsam (Faydalanma Kriterleri): Tıbbi tanısı konulmuş veya risk grubunda bulunan ve eğitsel değerlendirme ihtiyacı duyan tüm bireyler yararlanabilmektedir.

Fiziksel ve Sosyal Destekler: Değerlendirme sürecinde uygun materyal desteği ve aile katılım modelleri uygulanmaktadır.

2. Destek Eğitim ve Rehberlik Hizmet Modeli

Hizmetin İçeriği: Okullardaki otizm sınıflarına yönelik rehberlik ve müşavirlik işlemleri ile öğrencilere sunulan psikolojik danışmanlık hizmetlerini kapsamaktadır.

İletişim ve Öğrenme Destekleri: Otizmlili bireylerin öğrenme süreçlerini kolaylaştıracak görsel ve işitsel destekler ile personel-aile iletişim yöntemleri belirlenmektedir.

Kapsam (Faydalanma Kriterleri): Örgün eğitim içinde yer alan otizmlili öğrenciler ile öğretmenleri ve aileleri bu hizmetten yararlanmaktadır.

3. Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Hizmet Modeli

Hizmetin İçeriği: Otizm ile ilgili seminerler, kurs çalışmaları ve ailelere yönelik bireysel/grup danışmanlık hizmetlerini içermektedir.

Uygulama Alanı: Ailelerin otizm spektrum bozukluğu hakkında bilgilendirilmesi ve çocuklarının gelişim sürecine aktif katılımının sağlanması hedeflenmektedir.

Kapsam (Faydalanma Kriterleri): Otizmlili bireye sahip olan veya bu alanda bilgi almak isteyen tüm ebeveynler ve yasal vasiler yararlanabilmektedir.

4. Sosyal Hizmet ve Koordinasyon Modeli (İrtibat Kişiliği)

Hizmetin İçeriği: Ailelerin karşılaştığı sorunlara hızlı ve etkili müdahale edebilmek amacıyla kurumlar arası koordinasyonun sağlanmasıdır.

İşleyiş: Belirlenen irtibat kişileri aracılığıyla ailelerin soruları ilgili birimlere aktarılmakta ve çözüm süreci takip edilmektedir.

Kapsam (Faydalanma Kriterleri): Okul ya da kurumlarda eğitim alan tüm otizmlili bireylerin aileleri bu koordinasyon ağından yararlanabilmektedir.

Sunulan Hizmet İçeriği

Eğitsel Tanılama ve Yönlendirme: Rehberlik ve Araştırma Merkezleri aracılığıyla otizmlili bireylerin eğitsel değerlendirmeleri yapılarak, durumlarına uygun eğitim ortamlarına (kaynaştırma, özel eğitim sınıfı veya uygulama okulu) yerleştirilmeleri sağlanmaktadır.

Fiziksel Erişilebilirlik: Kurum bünyesinde, otizmlili bireylerin güvenli hareket edebilmesi amacıyla fiziksel düzenlemeler (rampa, uygun aydınlatma, duyu hassasiyete uygun sınıf tasarımları vb.) yapılmaktadır.

Bireyselleştirilmiş Eğitim ve Destek: Her öğrenci için Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) hazırlanmakta; bireyin öğrenme hızına ve iletişim becerilerine uygun destek materyalleri kullanılmaktadır.

Ulaşım ve Yemek Desteği: İlgili mevzuat çerçevesinde, özel eğitim okul ve sınıflarında eğitim gören özel eğitim öğrencilerine ücretsiz taşıma imkânı sunulmaktadır. Ayrıca özel eğitim okulları ile taşınmalı eğitim kapsamındaki okullarda açılan özel eğitim sınıflarındaki öğrencilere ücretsiz öğle yemeği verilmektedir.

Aile Katılım ve Eğitim Modelleri: Ailelere yönelik olarak otizm farkındalığı, davranış yönetimi ve yasal haklar konularında periyodik eğitimler, kurslar ve seminerler düzenlenmektedir.

Psikososyal Destek ve Müşavirlik: Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri kapsamında hem bireye hem aileye yönelik danışmanlık verilmekte; ayrıca özel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenlere yönelik müşavirlik işlemleri yürütülmektedir.

Personel-Aile İletişim Yöntemleri: Aileler ile okul/kurum arasındaki iletişim; düzenli veli toplantıları, bireysel görüşme günleri ve dijital bilgilendirme sistemleri aracılığıyla sistematik biçimde sürdürülmektedir.

Hizmetin İşleyiş Süreci

Başvuru Yöntemi: Başvurular, yasal veli tarafından şahsen Rehberlik ve Araştırma Merkezlerine (RAM) veya ilgili eğitim kurumuna yapılabildiği gibi; randevu işlemleri ilk incelemelerde yüz yüze, yeniden incelemelerde ise çevrim içi sistemler üzerinden yürütülebilmektedir.

Ön Değerlendirme: Başvuru sonrasında, RAM bünyesinde görev yapan özel eğitim öğretmenleri ile rehber öğretmen/psikolojik danışmanlardan oluşan uzman kadro tarafından eğitsel performans ölçümü ve ön değerlendirme yapılmaktadır.

Hizmet Planının Oluşturulması: Değerlendirme sonuçlarına göre bireyin ihtiyaç duyduğu eğitim ortamı (kaynaştırma, özel eğitim sınıfı vb.) belirlenmektedir. Bu aşamada çocuk için Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP), aile için ise rehberlik planı oluşturulmaktadır.

Koordinasyon ve Sevk: Sürecin kurumlar arası iş birliği gerektirmesi halinde ilgili kurumlarla gerekli koordinasyon sağlanmaktadır.

Hizmetin Süresi: Hizmet, bireyin eğitsel tanılama süreci devam ettiği ve zorunlu eğitim çağı içerisinde bulunduğu sürece devam etmektedir.

Sonlandırma Kriterleri: Bireyin eğitim kademesini tamamlaması, il dışına nakil olması veya yapılan yeniden incelemeler sonucunda özel eğitim desteğine ihtiyaç duymadığına dair "destek eğitimi sonlandırma" kararı alınması durumunda hizmet sona ermektedir.

Başvuru İçin Gerekli Belgeler

- Birey zorunlu eğitim çağında ise okula kayıtlı bulunması ve devam ettiği okulun bağlı olduğu Rehberlik ve Araştırma Merkezine müracaat etmesi
- Birey okul çağı dışına çıkmış ise ikamet adresinin bağlı olduğu Rehberlik ve Araştırma Merkezine müracaat etmesi
- Bireyin geçerli bir Engelli Sağlık Kurulu Raporunun bulunması
- Okula devam eden bireylerin Bireysel Gelişim Raporlarının okul tarafından eRehberlik modülüne işlenmesi ya da kapalı zarf içinde veliye verilerek randevu tarih ve saatinde Rehberlik ve Araştırma Merkezine ulaştırılması
- Halen bir özel eğitim ve rehabilitasyon merkezine devam eden bireylerin Dönem Sonu Performans ve Aylık Performans Kayıt Tablolarının randevu tarih ve saatinde Rehberlik ve Araştırma Merkezine ulaştırılması
- Bireyin nüfus cüzdanının bulunması
- Bireyin sistemde resim kaydı yoksa 1 adet vesikalık fotoğrafın bulunması
- Eğitsel değerlendirme amacıyla bireysel değerlendirmeye alınacak bireyin kendisi ile birlikte anne-babası ya da yasal vasisinin; koruyucu aile veya sevgi evlerinde kalan çocuklar için velisinin yanı sıra Aile ve Sosyal Hizmetlerden görevlendirilen uzmanın görevlendirme yazısı ile randevu tarih ve saatinde Rehberlik ve Araştırma Merkezinde hazır bulunması
- Anne ve babanın ayrı olması durumunda velayet belgesinin; çocuğun bakımını üstlenen başka bir kişi bulunması halinde ise vasilik belgesinin ibraz edilmesi

Özel Eğitim Sınıfı Açılması/Kapatılması Süreci: Yerleşim yerinde, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 27'nci ve 28'inci maddeleri doğrultusunda açılmış mevcut özel eğitim sınıflarının eğitim hizmeti verdiği kademe, sınıflara kayıtlı öğrencilerin yetersizlik türü, sınıfların kapasitesinin azami sayıya ulaşıp ulaşmadığı, bu sınıflara taşıma yoluyla eğitime erişim sağlanıp sağlanamayacağı, yerleşim yerinde bulunan özel eğitim okullarının öğrenci kapasiteleri ile kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmasına yönelik hususlar

değerlendirilerek ihtiyaç halinde yeni sınıf açılması veya mevcut sınıfın kapatılmasıyla ilgili iş ve işlemler başlatılmaktadır.

Tablo 3. Denizli’de Özel Eğitim Sınıfı Bulunan Okullar

S.N	İlçesi	Özel Eğitim Sınıfı Bulunan Okul Adı	Sınıf Türü
1	Acıpayam	Akalan Dudu Göksal-Alim Özgün Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
2	Acıpayam	Atatürk Ortaokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
3	Acıpayam	Atatürk Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
4	Acıpayam	Güney İlkokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
5	Acıpayam	Kelekçi Gazi İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
6	Acıpayam	Kelekçi Gazi Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
7	Acıpayam	Cumhuriyet İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
8	Acıpayam	Cumhuriyet İlkokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
9	Acıpayam	YolçatıKızılyer İlkokul	Orta - Ağır Düzey Otizm
10	Acıpayam	Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi	Orta - Ağır Düzey Otizm
11	Acıpayam	Yeşilyuva Şehit Üsteğmen Ahmet Şevki Evin Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
12	Babadağ	Mollaahmetler İlkokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
13	Babadağ	Müşerref Yılmaz Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
14	Baklan	Cumhuriyet Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
15	Bekilli	30 Ağustos Ortaokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
16	Bekilli	Kurtuluş İlkokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
17	Beyağaç	Atatürk İlkokulu	Hafif Düzey Otizm

18	Beyağaç	Atatürk Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
19	Bozkurt	İnceler Atatürk Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
20	Bozkurt	Bozkurt Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
21	Bozkurt	Cumalı İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
22	Bozkurt	İnceler Atatürk Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
23	Bozkurt	İnceler Atatürk İlkokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
24	Buldan	Ahmet Tuncay Yatılı Bölge Ortaokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
25	Buldan	Ali Tunaboşlu Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi	Orta - Ağır Düzey Otizm
26	Buldan	Yusuf Gökçe Zafer İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
27	Çal	Cumhuriyet Ortaokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
28	Çal	Çal Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi	Orta - Ağır Düzey Otizm
29	Çameli	Atatürk İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
30	Çameli	Çameli Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi	Hafif Düzey Otizm
31	Çameli	Elmalı Ortaokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
32	Çameli	Elmalı İlkokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
33	Çameli	Güzelyurt İlkokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
34	Çameli	Kirazlıyayla Ortaokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
35	Çardak	Çardak Çok Programlı Anadolu Lisesi	Hafif Düzey Otizm
36	Çardak	Çardak Ortaokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
37	Çardak	Fatih İlkokulu	Hafif Düzey Otizm

38	Çardak	Gemiş İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
39	Çardak	Mehmet Akif Ersoy İlkokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
40	Çivril	Beycesultan Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi	Orta - Ağır Düzey Otizm
41	Çivril	Çıtak Mustafa Kemal Atatürk Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
42	Çivril	Gümüşsu Derviş Ali Mehmet Ceylan Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
43	Çivril	Gürpınar Atatürk İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
44	Çivril	Irgılı İlkokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
45	Çivril	Kameroğlu Kardeşler Cumhuriyet İlkokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
46	Çivril	Kameroğlu Kardeşler Cumhuriyet İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
47	Çivril	Keriman Kamer Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi	Hafif Düzey Otizm
48	Çivril	Lütfiye Altaş İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
49	Çivril	Nevişet Kameroğlu Ortaokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
50	Çivril	Şehit Ömer Kağan Kandemir Ortaokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
51	Çivril	Özdemirci İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
52	Güney	Atatürk İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
53	Honaz	Cumhuriyet İlkokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
54	Honaz	Cumhuriyet İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
55	Honaz	Honaz Belediyesi Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
56	Honaz	Kaklık Şehit Eyüp Altun İlkokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm

57	Honaz	Necati-Fikriye Dalaman İlkokulu	Orta - Ağır Düzyey Otizm
58	Kale	Ethem Özsoy Çok Programlı Anadolu Lisesi	Orta - Ağır Düzyey Otizm
59	Kale	Kale Ortaokulu	Orta - Ağır Düzyey Otizm
60	Kale	Kale Ortaokulu	Hafif Düzyey Otizm
61	Kale	Ya-Tu Otomotiv Hürriyet İlkokulu	Orta - Ağır Düzyey Otizm
62	Kale	Ya-Tu Otomotiv Hürriyet İlkokulu	Hafif Düzyey Otizm
63	Merkezefendi	19 Mayıs İlkokulu	Hafif Düzyey Otizm
64	Merkezefendi	Amiroğlu İlkokulu	Hafif Düzyey Otizm
65	Merkezefendi	Borsa İstanbul İlkokulu	Hafif Düzyey Otizm
66	Merkezefendi	Denizli İbrahim Cengiz Özel Eğitim Meslek Lisesi	Hafif Düzyey Otizm
67	Merkezefendi	Ekrem Başer İlkokulu	Hafif Düzyey Otizm
68	Merkezefendi	EKYYD Denizli Görme Engelliler İlkokulu	Hafif Düzyey Otizm
69	Merkezefendi	İş Adamları Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi	Hafif Düzyey Otizm
70	Merkezefendi	Karahasanlı Ortaokulu	Hafif Düzyey Otizm
71	Merkezefendi	Karaman Ortaokulu	Hafif Düzyey Otizm
72	Merkezefendi	Necip Fazıl Kısakürek İlkokulu	Hafif Düzyey Otizm
73	Merkezefendi	Reşat Vural İlkokulu	Hafif Düzyey Otizm
74	Merkezefendi	Sıdika Çalışkan Ortaokulu	Hafif Düzyey Otizm
75	Merkezefendi	Şehit Burak Erten İlkokulu	Hafif Düzyey Otizm
76	Merkezefendi	Yeşilköy İşitme Engelliler İlkokulu	Hafif Düzyey Otizm

77	Merkezefendi	Yunus Emre Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi	Hafif Düzey Otizm
78	Pamukkale	Akdere Hüseyin Ali Bayram İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
79	Pamukkale	Atatürk Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi	Hafif Düzey Otizm
80	Pamukkale	Belenardıç Şehit Bekir Ertürk İlkokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
81	Pamukkale	Belenardıç Şehit Bekir Ertürk İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
82	Pamukkale	Denizli Ticaret Odası Ahi Sinan İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
83	Pamukkale	Develi Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
84	Pamukkale	Gölemezli Ortaokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
85	Pamukkale	Gölemezli Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
86	Pamukkale	Güzelköy Mehmet Tunç Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
87	Pamukkale	Güzelpınar Yavuzlar Balıkçılık A.Ş. Hacı Ömer Yavuz İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
88	Pamukkale	Hacı İbrahim Demireren Cumhuriyet İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
89	Pamukkale	Hürriyet Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
90	Pamukkale	Irlıganlı Ş.P.O. Bayram Güzel İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
91	Pamukkale	Irlıganlı Ş.P.O. Bayram Güzel Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
92	Pamukkale	İncilipınar İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
93	Pamukkale	İstiklal Fitnat Ahmet Engin İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
94	Pamukkale	Karahayıt Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
95	Pamukkale	Merkez Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
96	Pamukkale	Milli Eğitim Koruma Derneği İlkokulu	Hafif Düzey Otizm

97	Pamukkale	Müftü Ahmet Hulusi İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
98	Pamukkale	Osman Aydınli İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
99	Pamukkale	Raşit Özkardeş Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
100	Pamukkale	Uzunpınar Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
101	Pamukkale	Vakıfbank İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
102	Pamukkale	Zehra Nihat Moralıoğlu Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
103	Pamukkale	Toki Şehit Armağan Akman İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
104	Pamukkale	Karakova İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
105	Pamukkale	Dr Necdet Durmuş Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
106	Sarayköy	24 Mayıs İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
107	Sarayköy	Atatürk Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
108	Serinhisar	Yatağan Cumhuriyet Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
109	Serinhisar	Yatağan İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
110	Serinhisar	Yavuz Yıldırım Ekiz İlkokulu	Hafif Düzey Otizm
111	Tavas	Hacı Ali Bilal Cumhuriyet Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
112	Tavas	Kızılcaölük Hanife Ve Ahmet Paralı Mesleki Teknik Anadolu Lisesi	Orta - Ağır Düzey Otizm
113	Tavas	Kozlar Ortaokulu	Hafif Düzey Otizm
114	Tavas	Mehmet Özen İlkokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
115	Tavas	Sait Kalaycıoğlu Ortaokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm
116	Tavas	Yahşiler Şehit Mirza Körnes İlkokulu	Hafif Düzey Otizm

117	Tavas	Kızılcaölük Hanife Ve Ahmet Paralı Mesleki Teknik Anadolu Lisesi	Hafif Düzey Otizm
118	Tavas	Yahşiler Şehit Mirza Körnes İlkokulu	Orta - Ağır Düzey Otizm

Tablo 4. Denizli’de Otizimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Verilen Özel Eğitim Okulları

Merkezeferdi Dentaş Özel Eğitim Uygulama Okulu (I.-II.-III. Kademe) (Orta- Ağır Otizm)
Merkezeferdi Oktay Mersin Özel Eğitim Anaokulu (Otizimli bireyler de olmak üzere her engel türünde eğitim verilmektedir.)
Pamukkale Şükriye Demireren Özel Eğitim Anaokulu (Otizimli bireyler de olmak üzere her engel türünde eğitim verilmektedir.)

Tablo 5. Denizli’de Özel Eğitim Mesleki Okulu Listesi

İlçe	Okul Adı
Merkezeferdi	Çamlık Özel Eğitim Meslek Okulu
Merkezeferdi	Başak Özel Eğitim Meslek Okulu

Hizmet Sunulan Kurum Bilgisi

Kurum Adı: Denizli İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Adres:Mehmet Akif Ersoy, 29 Ekim Blv. No:174/1, 20030 Merkezeferdi/Denizli

Telefon:0 (258) 234 20 00

E-posta: denzlimem@meb.gov.tr

Web Sitesi: <https://denizli.meb.gov.tr>

Kurum Adı: NimetBabiroğlu Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Adres: Siteler Mahallesi, Ulus Caddesi, No.78
Pamukkale/Denizli

Telefonu : 0 (258) 211 86 25/201

E-posta adresi: 756294@meb.k12.tr

Web Sitesi: <https://denziliram.meb.k12.tr>

Kurum Adı: Merkezefendi Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Adres: Bahçelievler Mah. 3018 Sok. No2/A Merkezefendi/Denizli

Telefon: 0 (258)377 37 74/119

E-posta adresi: 761550@meb.k12.tr

Web Sitesi: <https://merkezefendiram.meb.k12.tr>

Kurum Adı: Çivril Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Adres: Akpınar Mah. Bayraktepe Cad. No 13 Çivril /Denizli

Telefon: 0 (258) 5022050

E-posta adresi: 771296@meb.k12.tr

Web Sitesi: <https://civrillram.meb.k12.tr/>

**OTİZMLİ BİREYLERE YÖNELİK HİZMETLER
KAMU KURUM VE KURULUŞLARI**

**DENİZLİ
GENÇLİK VE SPOR
İL MÜDÜRLÜĞÜ**

5.5 DENİZLİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ

İl Müdürlüğümüze bağlı olarak Gençlik Hizmetleri Müdürlüğü, Spor Hizmetleri Müdürlüğü ve Yurt Hizmetleri Müdürlüğü olmak üzere üç ana hizmet birimi bulunmaktadır.

Engelli vatandaşlarımızın, söz konusu ana hizmet birimlerine yönelik şahsi veya kurumsal başvuruları doğrultusunda, başvuru konusu ilgili birimlerimiz tarafından değerlendirilmekte;

Bakanlığımızın ve İl Müdürlüğümüzün görev, yetki ve sorumluluk alanı çerçevesinde çözüme kavuşturulmasına yönelik gerekli çalışmalar yürütülmektedir. İl Müdürlüğümüz bünyesinde yalnızca engelli bireylerin taleplerine doğrudan cevap vermeye yönelik müstakil bir birim bulunmamakta olup, bu alandaki çalışmalar devam etmektedir.

Gençlik Hizmetleri birimimiz bünyesinde kamp faaliyetleri, kurs faaliyetleri ve benzeri etkinlikler yürütülmektedir. Spor Hizmetleri birimimiz kapsamında ise ilimizde bulunan spor tesisleri ile yeterli nitelikte antrenör ve çalıştırıcı bulunması halinde farklı spor branşlarında faaliyetler gerçekleştirilebilmektedir. Ayrıca ilimizde çeşitli spor branşlarında faaliyet gösteren engelli spor kulüpleri de bulunmaktadır. Yurt Hizmetleri Müdürlüklerimiz, ağırlıklı olarak üniversite öğrencilerine hizmet sunmakta olup, resmî başvuru yapılması kaydıyla gençlik ve spor amaçlı ilimize gelen ekiplere, yaz tatili döneminde veya imkânlar ölçüsünde eğitim-öğretim dönemi içerisinde de konaklama imkânı sağlanabilmektedir.

Müdürlüğümüzce sunulan tüm bu faaliyet ve hizmetlerden yararlanmak isteyen engelli bireylerin, ailelerinin, kurum ve kuruluşların aşağıda yer alan iletişim bilgileri üzerinden resmî başvuruda bulunmaları gerekmektedir.

Kurumsal İletişim Bilgileri

Kurum Adı: Denizli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü

Adres: Kınıklı Mahallesi Hüseyin Yılmaz Caddesi No:55/S Pamukkale/DENİZLİ

Telefon: 02583710740

Fax: 02583713461

E-posta:denizli@gsb.gov.tr

Web Sitesi:<http://denizli.gsb.gov.tr>

Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) : genclikvesporbakanligi@hs01.kep.tr

**OTİZMLİ BİREYLERE YÖNELİK HİZMETLER
KAMU KURUM VE KURULUŞLARI**

**DENİZLİ ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU
İL MÜDÜRLÜĞÜ**

5.6 DENİZLİ ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ (İŞKUR)

İŞKUR tarafından sunulan hizmetlerin başında iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri gelmektedir. "Her Engellinin Bir İş Koçu Olacak" anlayışı doğrultusunda, iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerinin geliştirilmesi ve engelli bireylere yönelik "İş Koçluğu" modelinin hayata geçirilmesi amacıyla 2018 yılında 8 pilot ilde başlatılan çalışmalar, zaman içerisinde diğer il müdürlükleri ve hizmet merkezlerini de kapsayacak şekilde yaygınlaştırılmıştır. Mevcut durumda 81 ilde 120 birimde Engelli İş Koçluğu hizmeti sunulmaktadır.

Engelli İş Koçluğu; engelli bireylerin istihdama geçiş sürecinde, istihdamda buldukları dönemde işe uyum sağlamalarında ve sürdürülebilir engelli istihdamının temin edilmesinde etkin olarak kullanılan bir yöntemdir. Bu kapsamda, engelli iş koçu olarak görev yapan iş ve meslek danışmanlarına; destekli istihdam modeli çerçevesinde verilen eğitimlerin yanı sıra, işitme engelli vatandaşlarla yapılan görüşmelerin daha etkin yürütülmesi amacıyla 1. ve 2. seviye işaret dili eğitimleri de verilmektedir. Engelli bireylerin sürdürülebilir istihdamına katkı sağlamak amacıyla Engelli İş Koçluğu uygulamasının yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Engelli İş Koçluğu Hizmetleri Kapsamında Engelli Bireylere;

- İş arama becerileri ve mülakat teknikleri eğitimi,
- Mesleki yönlendirme,
- Aktif işgücü programlarına yönlendirme,
- Açık işler hakkında bilgi verme,
- Kamu veya özel sektörde işe yerleştirme hizmetleri sunulmaktadır.

Denizli Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından engelli bireylerin işgücü piyasasına katılımını arttırmaya yönelik çeşitli program ve destekler yürütülmektedir.

Bu kapsam sunulan hizmetler aşağıda yer almaktadır:

1- İş ve Meslek Danışmanlığı Hizmetleri

- Engelli İş Koçluğu (Destekli İstihdam Modeli)

- İşverenlere yönelik Engelli İş Koçluğu hizmetleri
- Meslek Danışmanlığı
- İş Kulübü Eğitimleri

2- Aktif işgücü programları

- İşbaşı Eğitim Programları (İEP)
- Engelsiz İşgücü Uyum Programları (EİUP)
- Toplum Yararına Programlar (TYP)
- Engelli Kendi İşini Kurma Hibe Projesi Destekleri

Engelli Bireylerin İstihdama Hazırlanması ve İşe Yerleştirilmesi Sürecinde Sunulan Hizmetler

1. İş ve Meslek Danışmanlığı Hizmetleri

a) Engelli İş Koçluğu (Destekli İstihdam Modeli)

İlk defa İŞKUR'a başvuran bir vatandaşın, İŞKUR'da hangi işlemleri yapması gerektiği ve hangi hizmetlerden nasıl yararlanabileceği konusunda yönlendirme yapılmaktadır.

Vatandaş, İŞKUR ana giriş kapısından giriş yaptıktan sonra güvenlik personeli nezaretinde KİOKS cihazından T.C. kimlik numarası ile giriş yaparak "iş arayan işlemleri" bölümünden sıra almaktadır.

1- Önceden engelli kaydı bulunan bireyler, kendilerine atanmış olan engelli iş koçunun adı ve oda numarasının yazılı olduğu belge ile danışmanlarının odasına yönlendirilmektedir.

2- Önceden engelli kaydı veya iş arayan kaydı bulunmayan bireyler, uygun durumdaki iş ve meslek danışmanına yönlendirilmektedir. Danışman tarafından yapılan ön görüşmenin ardından kişi engelli iş koçuna yönlendirilmektedir.

3- Engelli iş koçu tarafından kişinin İŞKUR kaydı yapılmakta, sağlık kurulu raporu incelenmekte ve aşağıdaki kriterler açısından değerlendirme yapılmaktadır:

- Engel oranının %40 ve üzerinde olup olmadığı
- ÇÖZGER raporu bulunması halinde kişinin 18 yaşını tamamlayıp tamamlamadığı
- Rapor aslının veya "aslı gibidir" onaylı örneğinin bulunup bulunmadığı
- Süreli raporlarda sürenin geçip geçmediği
- Raporda "çalışamaz" ibaresinin bulunup bulunmadığı

Bu kriterler doğrultusunda uygun bulunan raporla kayıt işlemi tamamlanmaktadır. Uygun olmayan durumlarda kişiye yeni rapor alması yönünde tavsiyede bulunulmakta ve eksik ya da uygun olmayan hususlar hakkında bilgilendirme yapılmaktadır.

Kaydı tamamlanan kişinin yaşı, eğitim düzeyi, cinsiyeti, engel grubu, mesleki tecrübesi ve ilgi alanları dikkate alınarak uygun iş ilanları araştırılmakta ve kişiye yönlendirme yapılmaktadır.

- 4- Meslek edinmek isteyen bireyler, mesleki eğitim kurslarına veya başvuruya açık İşbaşı Eğitim Programlarına yönlendirilmektedir.
- 5- Kamu kurumlarında çalışmak isteyen bireylere EKPSS hakkında bilgi verilmekte; başvuruya açık kamu ilanlarından uygun olanlara başvuru yapılmakta ve kamu ilanlarının nasıl takip edileceği konusunda bilgilendirme sağlanmaktadır.
- 6- Kamu kurumlarında düzenlenen İUP, EİUP ve TYP gibi programlardan başvuruya açık olanlara başvuru yapılmaktadır.
- 7- İşten çıkarılmış veya daha önce bir çalışma geçmişi bulunan bireylerin işsizlik ödeneği hakkı olup olmadığı kontrol edilmekte; uygun bulunması halinde işsizlik ödeneği başvurusu yapılmakta ve ödenek süreci hakkında bilgi verilmektedir.
- 8- İş arama becerileri, özgeçmiş hazırlama ve mülakat teknikleri gibi konularda kendisini geliştirmek isteyen bireyler İş Kulübü hizmetlerine yönlendirilmektedir.

İşverenlere yönelik Engelli İş Koçluğu hizmetleri

Türkiye'de engellilerin işçi olarak istihdamı, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 30'uncu maddesinde düzenlenen kota sistemi kapsamında sağlanmaktadır. Anılan maddeye göre; işverenler, 50 veya daha fazla işçi çalıştırdıkları işyerlerinde (tarım ve orman işyerlerinde 51 veya daha fazla işçi çalıştırılması halinde) özel sektör işyerlerinde %3 oranında engelli, kamu işyerlerinde ise %4 oranında engelli ve %2 oranında eski hükümlü veya terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralanan işçiyi; meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdür.

Bu kota sisteminin takibi, işveren danışmanları ile engelli iş koçları tarafından yapılmaktadır.

Söz konusu takip sayesinde engelli vatandaşların istihdam edilebileceği yeni açık işler oluşturulmaktadır.

Açık işlerin kapatılmasına katkı sağlamak amacıyla, iki haftada bir Perşembe günleri saat 09.30–12.00 arasında Denizli Çalışma ve İş Kurumu binasında, açık iş ilanı bulunan işverenler ile engelli iş arayan vatandaşlar bir araya getirilmektedir. Engelli toplu iş görüşmesinin yapılmadığı haftalarda ise açık işi bulunan işverenler, diğer vatandaşlarla görüşmeler gerçekleştirmektedir.

İş Kulübü Faaliyetleri

b) Meslek Danışmanlığı

Meslek danışmanlığı hizmetlerinden; okul rehber öğretmenleri, diğer öğretmenler, öğrenciler ve veliler rehberlik ve kendini tanıma süreçlerinde yararlanabilmektedir. Öğrencilerin meslek ve bölüm seçimlerinde destek sağlanmaktadır.

Bu kapsamda:

- 1- Bireylerin meslekleri ve geleceğin mesleklerini tanımalarına yardımcı olunmaktadır.

2- MYTB (Mesleki Yönelim Test Bataryası) ile bireyin kendisini tanıması ve hangi mesleklerde daha yatkın ve başarılı olabileceği konusunda fikir edinmesi sağlanmaktadır.

1. Aktif İşgücü Programları

İşbaşı Eğitim Programları İEP

İşbaşı Eğitim Programları, özel sektör işyerlerinde en az 5 çalışanın bulunduğu işyerlerinde, 3 ila 9 ay arasında değişen sürelerle düzenlenen programlardır. Program katılımcılarına İŞKUR tarafından Genel Sağlık Sigortası primi ile günlük cep harçlığı ödemesi yapılmaktadır.

Programı tamamlayan kişilerin, işveren tarafından program süresinin iki katı kadar süreyle sigortalı olarak istihdam edilmesi zorunludur.

Bu programdan yararlanabilmek için, boş kontenjanı bulunan bir program ilanına başvurulması veya bu program kapsamında kişiyi istihdam edebilecek uygun bir işyerinin bulunması gerekmektedir.

Engelsiz İşgücü Uyum Programları (EİUP)

Engelsiz İşgücü Uyum Programları, kamu kurumlarındaki temizlik ve destek hizmetlerinin daha sağlıklı yürütülebilmesi amacıyla kurumlara sağlanan personel desteğidir.

Programdan yararlanan katılımcılara haftada 3 gün çalışma imkânı sağlanmakta ve Genel Sağlık Sigortası primi ödenmektedir. Ayrıca 2026 yılı ilk ayı için günlük 1.375,00 TL ödeme yapılmaktadır.

Bu programın üniversite öğrencilerine yönelik uygulanan versiyonu "İŞKUR Gençlik Programı" olarak adlandırılmaktadır. Bu yolla üniversite öğrencilerine hem maddi destek sağlanması hem de okullarına aidiyet duygularının geliştirilerek akademik başarılarının artırılması hedeflenmektedir.

Toplum Yararına Programlar (TYP)

Toplum Yararına Programlar, kamu kurumlarının çeşitli alanlardaki personel ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla uygulanan programlardan biridir. Bu program çoğunlukla okulların hizmetli ihtiyacını karşılamak amacıyla yürütülmektedir.

Program katılımcıları en fazla 9 ay süreyle bu programdan yararlanabilmektedir. Program süresince katılımcılara SGK primi ve asgari ücret düzeyinde ödeme yapılmaktadır.

Engelli Kendi İşini Kurma Hibe Projesi Destekleri

Bu destek, kendi işini kurmak isteyen engelli vatandaşlara yönelik hibe programıdır. Kurulacak işletmenin türüne göre hibe kalemleri ve tutarları değişiklik göstermektedir. Tablo 6'da da 2026 yılının ilk 6 ayı için belirlenen hibe esasları geçerlidir.

Tablo 6. Hibe Destekleri Tablosu

KİŞİSEL DURUM	SEKTÖRLER	KURULUŞ İŞLEMLERİ DESTEĞİ	İŞLETME DESTEĞİ GİDERİ		KURULUŞ DESTEĞİ	TOPLAM DESTEK MİKTARI
		(ONAY, İZİN, RUHSAT, SİGORTA)	SU, ELEKTRİK, İLETİŞİM, İSİNMA, TANITIM	KİRA	DEMİRBAŞ	
ENGELLİ	TARIM VE HAYVANCILIK	40.000,00TL	75.000,00TL	-	400.000,00TL	555.000,00TL
	DİĞER SEKTÖRLER	40.000,00	75.000,00TL	70.000,00TL	550.000,00TL	735.000,00TL

Hibe desteğinden yararlanabilmek için aşağıdaki şartların sağlanması gerekmektedir:

- 18 yaşını tamamlamış olmak
- İŞKUR'a engelli kaydının bulunması
- Girişimcilik eğitim sertifikasına sahip olmak
- Herhangi bir sebeple icra dosyasının bulunmaması
- Vasi atamasının yapılmamış olması
- Kişi adına kayıtlı bir işletmenin bulunmaması
- Yapılacak işle ilgili zorunlu mesleki belgelere sahip olunması

Başvurular, e-Devlet üzerinden kişilerin kendi şifreleriyle çevrim içi olarak yapılabilmektedir.

Yılda 4 kez başvuru alınmaktadır. Her başvuru döneminde www.iskur.gov.tr adresinin duyurular bölümünde rehber ve kılavuz yayımlanmaktadır. Bunun yanı sıra engelli iş koçları da başvuru sürecinde başvuru sahiplerine destek olmaktadır.

3) İzleme ve Uyum Süreci

İşe yerleştirme sonrasında takip yapılmaktadır.

İşveren ile koordinasyon sağlanmaktadır.

Hibe projesi kapsamında açılan işyerleri düzenli olarak ziyaret edilmektedir.

Sunulan Hizmetlerden Faydalanma Kriterleri

Otizmlili bireylerin İŞKUR hizmetlerinden yararlanabilmesi için genel olarak aşağıdaki kriterler aranmaktadır:

1) Kayıt Şartı

Kişinin İŞKUR'a kayıtlı iş arayan olması gerekmektedir. 15 yaşını dolduran her Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı İŞKUR'a kayıt olabilmektedir.

2) Engellilik Durumunun Belgelendirilmesi

Engelli Sağlık Kurulu Raporunun bulunması gerekmektedir. Genel olarak en az %40 ve üzeri oran, engelli statüsünde değerlendirilmek açısından esas alınmaktadır.

3) Çalışabilirlik durumu

Kişinin çalışma hayatına katılımına engel teşkil etmeyecek şekilde çalışabilir durumda olması gerekmektedir.

İŞKUR Hizmetlerine Başvuru Nasıl Yapılır?

- E-Devlet üzerinden veya www.iskur.gov.tr adresinin "iş arayan" girişi üzerinden çevrimiçi başvuru ve kayıt yapılabilmektedir.
- Alo 170 hattı üzerinden başvuru ve kayıt yapılabilmektedir.
- İŞKUR il müdürlükleri ve hizmet merkezlerinde yüz yüze, iş ve meslek danışmanları aracılığıyla başvuru ve kayıt yapılabilmektedir.

Ön Değerlendirme Nasıl Yapılır?

Ön değerlendirme yapılmaktadır. Ön değerlendirme süreci;

- Engelli iş koçları / iş ve meslek danışmanları tarafından yürütülmektedir.
- Kişinin engel durumuna ilişkin Engelli Sağlık Kurulu Raporu, eğitim durumu, çalışma geçmişi ve istihdam hedefleri değerlendirilmektedir.
- Gerekli görülmesi halinde aile veya yasal temsilci ile görüşme yapılmaktadır.
- Uygun program veya hizmet türüne yönlendirme yapılmaktadır.

Hizmet Planı Nasıl Oluşturulur?

Bireyin özellikleri ve ihtiyaçları doğrultusunda bireyselleştirilmiş bir hizmet planı hazırlanmaktadır. Bu plan;

- Bireyin mesleki hedefleri,
- Çalışabilirlik durumunu
- Uygun sektör ve meslek alanlarını
- Eğitim ve uyum ihtiyaçlarını
- Yönlendirileceği aktif işgücü programlarını
- İşe yerleştirme adımlarını
- Takip ve izleme süreçlerini içerecek şekilde oluşturulmaktadır.

Hizmetin Süresi ve Sonlandırma Kriterleri Nelerdir?

Hizmetin süresi; sunulan hizmetin türüne (danışmanlık, kurs, işbaşı eğitim programı vb.) ve bireyin ihtiyacına göre değişkenlik göstermektedir.

Hizmet aşağıdaki durumlarda sonlandırılabilir:

- Kişinin uygun bir işe yerleştirilmesi
- Bireyin hizmetten kendi isteğiyle ayrılması
- Programa veya devam şartlarına uyulmaması
- Gerekli belgelerin sağlanamaması
- Programların başarıyla tamamlanması

İşe yerleşen bireyler için ihtiyaç duyulması halinde belirli aralıklarla izleme ve rehberlik faaliyetleri sürdürülebilmektedir.

Kurumsal İletişim Bilgileri

Adres: Sümer Mahallesi Çal Caddesi No:18 Merkezefendi / DENİZLİ

Tel: 0 (258) 268 00 37

Engelli İş Koçluğu Servisi

Oda/ Dahili Numaraları:

- 101 Nolu Oda: 1102 – 1127
- 102 Nolu Oda: 1100 – 1121
- 103 Nolu Oda: 1104
- 104 Nolu Oda: 1105

Sosyal Medya:

Instagram : @iskur.denizli X : iskurdenizli

**OTİZMLİ BİREYLERE YÖNELİK HİZMETLER
KAMU KURUM VE KURULUŞLARI**

**DENİZLİ
İL MÜFTÜLÜĞÜ**

5.7 DENİZLİ İL MÜFTÜLÜĞÜ

Engelli Koordinatörlüğü

Denizli İl Müftülüğü bünyesinde, engelli bireylere yönelik olarak İl Engelli Koordinatörü, ilçe engelli koordinatörleri ve cami görevlileri tarafından sosyal, manevi ve psikolojik destek hizmetleri sunulmaktadır.

Engelli birey ve ailelerine yönelik Denizli İl Müftülüğü çalışmaları

- Engelli birey ve ailelerine sosyal ve manevi destek sağlanması
- Pamukkale / Allı Camii Engelsiz Kur'an Kursu'nda aile buluşmaları düzenlenmesi
- Otizmli ve zihinsel engelli bireylerin ailelerinin talebi doğrultusunda, Engelli Koordinatörü tarafından ev ziyaretleri ve dua programları gerçekleştirilmesi
- Allı Camii Engelsiz Kur'an Kursu'nda dua ve mevlit programları düzenlenmesi
- Dini gün ve gecelere özel manevi destek programları yürütülmesi
- Görme engelli öğrencilere EKPSS desteği sağlanması
- Engelli bireyler ve ailelerine, Yeşilay aracılığıyla bağımlılık seminerleri verilmesi
- Halk eğitim aracılığıyla kişisel gelişim kursları açılması
- 2025 Aile yılı münasebetiyle Diyanet İşleri Başkanlığı Engelli Aile Okulu seminerlerinin düzenlenmesidir.

Hizmet Sunulan Kuruluş Bilgileri

Pamukkale / Allı Cami Engelsiz Kur'an Kursu

Program ve faaliyetlere katılım için iletişim bilgileri:

Temsilci Adı Soyadı: Muhammet Sıddık KODAK

Görevi: İl Engelli Koordinatörü

Kuruluşu: Pamukkale İlçe Müftülüğü

Unvanı: Müezzin Kayyım

İş Telefonu: 0 (543) 312 22 25

E-posta adresi: denizli@diyanet.gov.tr

6. OTİZMLİ BİREYLERE YÖNELİK HİZMETLER: YEREL YÖNETİMLER

- 6.1. Denizli Büyükşehir Belediyesi**
- 6.2. Denizli Pamukkale Belediyesi**
- 6.3. Denizli Merkezefendi Belediyesi**

OTİZMLİ BİREYLERE YÖNELİK HİZMETLER
YEREL YÖNETİMLER

DENİZLİ
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

6.1 DENİZLİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

6.1.1. Engelsiz Spor Ve Yaşam Merkezi

Denizli Büyükşehir Belediyesi tarafından hayata geçirilen Engelsiz Spor ve Yaşam Merkezi, engelli bireylerin fiziksel, sosyal ve bireysel gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla faaliyet göstermektedir.

Otizmli Bireylere Sunulan Hizmet Modelleri

- Sportif faaliyetler
- Eğitim desteği
- Atölye hizmetleri
- Fizyoterapi desteği
- Psikososyal danışmanlık hizmetleri (psikolojik destek ve grup terapileri)
- Aile danışmanlığı
- Sosyal alanlarda buluşma olanağı
- Ulaşım desteği

Sunulan Hizmet İçeriği

Denizli Büyükşehir Belediyesi Engelsiz Spor ve Yaşam Merkezinin amacı; Denizli ilinde ikamet eden engelli bireylerin ihtiyaçları, yetenekleri ve yeterlilikleri doğrultusunda akademik ve bilişsel düzeylerini geliştiren, toplum içindeki rollerini yerine getirebilen, başkalarıyla sağlıklı ilişkiler kurabilen, iş birliği içinde çalışabilen ve çevresine uyum sağlayabilen bireyler olarak yetismelerini desteklemektir.

- Hizmet alan bireylere yemek (öğle yemeği/ara öğün) ve servis desteği sunulmamaktadır.
- Engelli birey için oluşturulan eğitim programı çerçevesinde ihtiyaç duyulan tüm hizmet alanlarından seans planlaması yapılmaktadır.
- Kuruluşta hizmetler ücretsiz olarak sunulmaktadır.
- Kuruluşta koordinatör, öğretmen, psikolog, fizyoterapist, sosyal çalışmacı, çocuk gelişimci, yüzme antrenörü, Türk İşaret Dili tercümanı, engelli destek personeli, teknik personel, havuz suyu operatörü ve büro görevlileri ile hizmet verilmektedir.

Spor Hizmetleri

Engelli bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlıklarını desteklemek, sosyal etkileşimlerini artırmak ve yaşam kalitelerini yükseltmek amacıyla spor hizmetleri sunulmaktadır.

Merkezde spor biriminde ;

- 1 adet kapalı spor salonu
- Çok amaçlı salon
- Fitness salonu
- Yarı olimpik yüzme havuzu
- 3 adet hidroterapi havuzu bulunmaktadır.

Bu alanlarda;

- Yüzme
- Temel hareket eğitimi
- Basketbol
- Voleybol
- Jimnastik
- Masa tenisi
- Hemsball
- Fitness
- Pilates
- Goalball,
- Futbol gibi çeşitli spor branşlarında bireysel ve grup dersleri verilmektedir.

Özel Eğitim Hizmetleri ve Uygulama Evi

Eğitim biriminde 52 adet bireysel çalışma odası ve 5 adet grup çalışma odası bulunmaktadır.

Kimlere Hizmet Verilmektedir?

- Zihinsel yetersizlik
- Bedensel engel,
- İşitme ve görme engeli,

- Özel öğrenme güçlükleri,
- Dil ve konuşma bozuklukları
- Otizm spektrum bozukluğu

tanısı bulunan bireylerin ihtiyaçlarına yönelik akademik, sosyal ve günlük yaşam becerilerine ilişkin eğitimler bireysel ve grup eğitimi şeklinde planlanarak uygulanmaktadır.

Merkezde yer alan uygulama evi, bağımsız yaşam becerilerini geliştirmek isteyen bireyler için stüdyo daire şeklinde düzenlenmiştir. Burada bireyler;

- Yemek yapma,
- Bulaşık ve çamaşır makinesi kullanımı,
- Yatak yapma ve toplama,
- Temizlik yapma,
- Kıyafet katlama gibi becerileri özel eğitim uzmanları eşliğinde çalışabilmektedir.

Atölye Hizmetleri

Engelli bireylerin ve ailelerinin psiko-sosyal gelişimlerini desteklemek, bağımsız yaşam becerilerini artırmak, sanatsal ve kültürel faaliyetlere katılımlarını teşvik etmek amacıyla merkezde sekiz adet atölye bulunmaktadır.

Bu atölyelerde;

- Müzik atölyesinde bireylerin beceri ve ilgi alanlarına göre enstrüman eğitimi verilmekte; ayrıca ritim ve Orff eğitimi bireysel ve grup dersleri şeklinde sürdürülmektedir.
- Resim ve tasarım atölyesi,
- Ahşap boyama,
- Mum-sabun yapımı,
- Takı tasarımı,
- Quilling gibi çeşitli branşlarda atölye hizmetleri verilmektedir.

Ayrıca meyve kurutma, topraksız tarım ve geri dönüşüm atölyeleri gibi farklı branşların açılması planlanmaktadır.

Fizyoterapi Hizmetleri

- Merkezdeki fizyoterapi hizmetleri, uzman hekim tarafından tanısı konulmuş ve gerekli görülen durumlarda, uzman hekim müdahalesi gerektirmeyen destekleyici uygulamalara odaklanmaktadır.
- Fonksiyonel egzersizler; engelli bireylerin günlük yaşam aktivitelerinde (yürüme, oturma, uzanma vb.) daha yetkin olmalarını sağlayacak kuvvetlendirme ve denge egzersizlerini kapsamaktadır.
- Kas gelişimi ve esneklik çalışmaları; kasların esnekliğini artırarak ağırları azaltmaya ve hareket kısıtlılığını gidermeye yönelik bireysel veya grup seanslarını kapsamaktadır.
- Hareket açıklığı çalışmaları (ROM); eklemlerin tam hareket kapasitesine ulaşmasına yardımcı olacak pasif ve aktif hareket çalışmalarını içermektedir.
- Destekleyici fiziksel modaliteler; uygulama ihtiyacına göre kullanılan ve fizyoterapist denetiminde yürütülen yardımcı fiziksel araçları kapsamaktadır.

Merkezdeki tüm fizyoterapi seansları birebir yürütülmektedir. Fizyoterapistler, yalnızca engelli bireye özel hedefler doğrultusunda belirlenen programları uygulamaktadır.

Merkezin Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Ünitesinde;

- Pediyatrik fizyoterapi
- Uzay terapi,
- Manuel terapi,
- Nörolojik terapi alanlarında hizmet verilmektedir.

Psikososyal Danışmanlık Hizmetleri

Engelli bireylere ve ailelerine yönelik psikolojik destek, grup terapileri ve sosyal uyum programları düzenlenmektedir. Süreç, kurum psikologları ve sosyal hizmet uzmanı tarafından yürütülmektedir.

Aile Danışmanlığı

Engelli bireylerin ailelerine rehberlik edilerek, bireylerin daha sağlıklı bir yaşam sürmelerine destek olunmaktadır.

Sosyal Alanlarda Buluşma

Merkezde kütüphane, kafeterya, çocuk oyun alanı ve dış bahçede vakit geçirme imkânı sunulmaktadır.250 kişilik konferans salonunda kültürel etkinlikler düzenlenmekte, ayrıca salonda 100 kişilik yemekli organizasyonlar gerçekleştirilebilmektedir.

Ulaşım Hizmetleri

Denizli Büyükşehir Belediyesi Bilgi İşlem Dairesi ile ortak geliştirilen "Erişilebilir Denizlim" uygulaması, görme engelli vatandaşların şehir içinde daha bağımsız, güvenli ve rahat hareket edebilmelerini amaçlamaktadır. Teknolojiyi bir yol arkadaşı olarak esas alan bu proje sayesinde durak ve otobüs bilgilerine sesli erişim sağlanabilmekte, nöbetçi eczaneler ile bulunulan konuma en yakın eczanelerin bilgisi ve yol haritası gösterilebilmektedir. Uygulama ücretsiz olarak erişime açıktır.

Sunulan Hizmetlerden Faydalanma Kriterleri

Merkezden, Denizli ilinde ikamet eden, %40 ve üzeri engelli sağlık kurulu raporuna sahip tüm engel gruplarından bireyler hizmet alabilmektedir.

Hizmetin İşleyiş Süreci

- Engelsiz Spor ve Yaşam Merkezinden yararlanmak isteyen vatandaşların merkeze şahsen başvuru yapmaları gerekmektedir.
- 18 yaş altı bireylerin ve zihinsel engelli bireylerin veli veya yasal vasileri ile birlikte başvuru yapmaları gerekmektedir.
- Başvuru esnasında engelli birey ve ailesi ile görüşme yapılarak ailenin talebi kayıt altına alınmaktadır. Görüşme sonucunda bireyin ihtiyaç değerlendirmesi yapılarak özel hizmet planı oluşturulmakta ve aileye şahsen bilgi verilmektedir.

Engelsiz Spor ve Yaşam Merkezinden yararlanma süreleri

- Belirlenmiş olan merkeze kabul şartlarına uygun bireyler, ihtiyaçları doğrultusunda BEP kurulunun karar verdiği süre boyunca Engelsiz Spor ve Yaşam Merkezinden yararlanabilmektedir.
- Destek Eğitim Programından yararlanan bireyler için, RAM raporları doğrultusunda destek eğitime artık ihtiyaç duyulmadığının belirtilmesi halinde destek eğitim hizmeti sonlandırılmaktadır.

Merkezin Çalışma Saatleri

Merkezde,08.30–17.30 saatleri arasında (12.00–13.00 öğle arası hariç) sportif, sanatsal ve sosyal faaliyetler gerçekleştirilmekte; bireysel ve grup çalışmaları yapılmaktadır.

Hizmetin Sonlandırılabilceği Durumlar

Engelsiz Spor ve sonlandırılabilmektedir: Yaşam Merkezi hizmetleri aşağıdaki durumlarda

- Engelli bireyin hizmet almaya devam etmek istememesi,
- Kendi başına bağımsız bir yaşam sürdürebilecek düzeye ulaşması
- Aile tarafından hizmetin sonlandırılmasının talep edilmesi
- Hizmet alan bireyin kurallara uymaması veya etik dışı davranışlarda bulunmasıdır.

İletişim Bilgileri

BSHDP Temsilci Adı Soyadı: Burcu Sabiha BİLİK(Asil Üye)

Kuruluşu:T.C.Denizli Büyükşehir Belediyesi Engelsiz Spor ve Yaşam Merkezi

Ünvanı: Koordinatör

İş Telefonu:0 (258) 280 29 13 Dahili: 2915

E-posta adresi:bsbilik@denizli.bel.tr

BSHDP Temsilci Adı Soyadı :Güzin DEMİRÖZ KARUL(Yedek Üye)

Kuruluşu:T.C.Denizli Büyükşehir Belediyesi Engelsiz Spor ve Yaşam Merkezi

Ünvanı: Koordinatör

İş Telefonu:0258 280 29 13 Dahili: 2914

E-posta Adresi: gdkarul@denizli.bel.tr

**OTİZMLİ BİREYLERE YÖNELİK HİZMETLER
YEREL YÖNETİMLER**

6.2 DENİZLİ PAMUKKALE BELEDİYESİ

Otizmlı Bireylere Sunulan Hizmet Modelleri

- A. Psikolojik Destek
- B. Sosyal Destek
- C. Pamukkale Belediyesi Ek Hizmet Binası

Sunulan Hizmet İçeriği

Psikolojik Destek

- Pamukkale Belediyesine yapılan şahsi başvurular değerlendirilmekte; uygun görülmesi halinde otizmlı bireylerin ailelerine görevli psikolog tarafından stres, tükenmişlik veya kaygı bozukluğu gibi konularda ücretsiz psikolojik destek verilmektedir.
- Hizmet alan bireylere servis desteği sunulmamaktadır.

Sosyal Destek

Pamukkale Belediyesine yapılan şahsi başvurular değerlendirilmekte; uygun görülmesi halinde sosyal destek kapsamında gıda paketi desteği sağlanmaktadır.

Sunulan Hizmetlerden Faydalanma Kriterleri

- Başvuran kişinin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olması
- Pamukkale ilçe sınırları içerisinde ikamet ediyor olması
- Başvuran kişinin 18 yaşından gün almış olması
- Aynı hanede yaşayan tek kişinin başvurusunun değerlendirilmesi
- Üç ayda bir yeni başvuru yapılması gerekmektedir

Hizmetin İşleyiş Süreci

Başvuru sonrasında aile ile ilgili personel tarafından n görüşme yapılmakta, bireyin ihtiyaç değerlendirmesi kayda alınarak değerlendirme kuruluna sunulmaktadır. Başvurunun olumlu değerlendirilmesi halinde aileye ulaşılarak bilgi verilmektedir.

Kurulun kaydı onaylaması durumunda, 2 aylık deneme süresi boyunca öğrencinin kuruma ve öğretmene uyumu ile kurumun öğrenciye sağlayabileceği fayda

gözlemlenmekte; bireyin kişisel özellikleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak eğitim programı planlanmaktadır.

- Haftada bir gün, 45 dakikalık 1 ders saati süresince hizmet verilmektedir.
- Kayıt edilen öğrenci, bir eğitim-öğretim yılı boyunca kurumdan hizmet almaya devam etmektedir.
- Her yıl öğrenci kayıtları vasi eşliğinde yenilenmektedir.
- Yıl içinde öğrencinin kuruma uyumu ile ilgili sorunlar ortaya çıkması halinde kaydı kuruldayeniden değerlendirilmektedir.
- Dersler, özel eğitim sertifikasına sahip spor öğretmeni tarafından koordine edilmektedir.
- Otizm spor atölyesinden yararlanan öğrencilere servis ve yemek hizmeti sunulmaktadır.
- Sunulan hizmetlerden ücret talep edilmemektedir.

Başvuru İçin Gerekli Belgeler

- Engelli Sağlık Kurulu Raporu
- Varsa vasi kararı örneği
- Rehberlik ve Araştırma Merkezi tarafından verilen "Halk eğitim kurslarına katılabilir" ibaresi bulunan rapor

Hizmet Sunulan Kuruluş Bilgileri

Pamukkale Belediyesi Temsilci Adı Soyadı: Mustafa MANİSALI

Kuruluşu: Pamukkale Belediyesi

Ünvanı: Sosyal Hizmetler Müdür Vekili

İş Telefonu: 0 (258) 296 96 96

Dahili: 2500

E-posta Adresi: mmanisali@gmail.com

**OTİZMLİ BİREYLERE YÖNELİK HİZMETLER
YEREL YÖNETİMLER**

**T.C. MERKEZEFENDİ
BELEDİYESİ**

6.3 MERKEZEFENDİ BELEDİYESİ

OSB Tanılı Bireylere Sunulan Hizmetler

- Engelsiz Yaşam Akademisi
- Engelsiz Ulaşım
- Aile Rehberlik ve Danışma Merkezi
- Evde Bakım Hizmetleri
- Sosyal Yardım

Engelsiz Yaşam Akademisi

T.C. Merkezefendi Belediyesi Sağlık İşleri Müdürlüğü uhdesinde bulunan Merkezefendi Belediyesi Engelsiz Yaşam Akademisinde, otizm tanısı olan bireylere yönelik sportif faaliyetler gerçekleştirilmektedir.

Kuruma kayıtlı öğrenciler ve aileleri için davranış bilimleri uzmanı ve psikolojik danışman tarafından psikolojik destek hizmeti de sunulmaktadır.

Adres: Gümüşçay Mah. 4171 Sk. No:2, Merkezefendi/DENİZLİ

Çalışma Saatleri:Engelsiz Yaşam Akademisi, Pazartesi-Cuma günleri 09.00-16.25 saatleri arasında otizm tanısı bulunan bireylere yönelik sportif faaliyetler ve bireysel çalışmalar yürütmektedir.

Başvuru Şartları:%40 ve üzeri engelli sağlık kurulu raporu bulunan, 4 yaş ve üzeri, otizm tanısı olan bireyler bu hizmete başvuru yapabilmektedir. Başvurunun, engelli bireyin vasisi ile birlikte yüz yüze yapılması gerekmektedir.

Hizmetin İşleyiş süreci

- Başvuru sonrasında aile ile ön görüşme yapılmakta; bu görüşmede elde edilen bilgiler doğrultusunda kuruma kabul, psikolojik danışman, davranış bilimleri uzmanı, psikolog, hemşire ve fizyoterapistten oluşan kurul tarafından değerlendirilmektedir.
- Kurul karar sürecinde, hizmet alacak kişinin kendisine ya da çevresine zarar verme riski, sürekli gözlem ve kontrol altında tutulmasını gerektiren psikiyatrik bir tanısının bulunup bulunmadığı ve öz bakımını kendi başına sağlama düzeyi dikkate alınmaktadır.

Engelsiz Ulaşım

- Merkezefendi ilçe sınırları içerisinde yaşayan engelli vatandaşlara yönelik Engelsiz Ulaşım hizmeti sunulmaktadır. Bu hizmet kapsamında vatandaşların ulaşımları, süreklilik arz etmemek kaydıyla kamu kurum ve kuruluşlarına yönelik sağlanmaktadır.
- Ulaşım hizmetinden yararlanmak isteyen vatandaşların, 444 8 662 numaralı belediye çağrı merkezini arayarak 350 numaralı dahili hatta bağlanmaları ve en az bir gün önceden randevu almaları gerekmektedir. Uygun gün ve saatlerde, engelli bireylere uygun servis araçları ile ulaşım sağlanmaktadır.
- Engelsiz Ulaşım hizmetinden yararlanmak isteyen vatandaşlardan engelli sağlık kurulu raporu istenmektedir.

Adres:Gümüşçay Mahallesi 4171 Sokak No:2, Merkezefendi / Denizli

Aile Rehberlik ve Danışma Merkezi

Merkezefendi Belediyesi Sağlık İşleri Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren Aile Rehberlik ve Danışmanlık Birimine başvuran otizimli bireye sahip ailelere psikolojik ve hukuki danışmanlık hizmeti sunulmaktadır.

Bu hizmetten yararlanmak isteyen vatandaşlar;

<https://www.merkezefendi.bel.tr/aile-rehberlik-merkezi/> adresi üzerinden çevrim içi olarak ya da 444 8 662 numaralı belediye çağrı merkezini arayarak 525 numaralı dahili hatta bağlanmak suretiyle başvuru yapabilmektedir.

Başvuru için herhangi bir belge istenmemekte olup kişinin talebi yeterli görülmektedir.

Adresi:Sırapapılar Mahallesi 1581 Sokak No: 4, Merkezefendi / Denizli

Çalışma Saatleri:Pazartesi-Cuma günleri 09.00-18.00 saatleri arasında hizmet verilmektedir.

Evde Bakım Hizmetleri

- Merkezefendi ilçe sınırları içerisinde ikamet eden engelli vatandaşlara yönelik kuaför-berber hizmeti sunulmaktadır.
- Ayrıca yalnız yaşayan engelli bireylere ya da bakım vermekle yükümlü kişilerin 65 yaş ve üzeri olması halinde ev temizliği hizmeti verilmektedir.

- Başvurular, e-Belediye sistemi üzerinden alınmakta ve hane incelemesi yapılarak ihtiyaç sahibi olduğu tespit edilen vatandaşlara hizmet sunulmaktadır.

Bu hizmetten yararlanmak isteyen vatandaşlar;

<https://www.merkezeffendi.bel.tr/evdebakim/> adresi üzerinden çevrim içi olarak ya da 444 8 662 numaralı belediye çağrı merkezini arayarak 479 numaralı dahili hatta bağlanmaksuretiyle başvuru yapabilmektedir.

Evde Bakım Hizmetlerinden yararlanmak isteyen vatandaşlardan engelli sağlık kurulu raporu istenmektedir.

Çalışma Saatleri: Pazartesi-Cuma günleri 08.00-17.00 saatleri arasında hizmet verilmektedir.

Sosyal Yardım

T.C. Merkezefendi Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü bünyesinde yer alan sosyal yardım birimi tarafından, Merkezefendi ilçe sınırlarında ikamet eden OSB tanılı bireylerin ailelerine ve engelli vatandaşlara yönelik aşağıdaki destekler sunulmaktadır:

- Nakit desteği
- Hasta bezi desteği
- Gıdayardımları
- Tekerekli sandalye desteği bulunmaktadır.

Başvuru Adresi: Sırapapılar Mahallesi 1581 Sokak No: 4, Merkezefendi / Denizli

Çalışma Saatleri: Pazartesi-Cuma günleri 08.00-17.00 saatleri arasında hizmet verilmektedir.

İletişim Bilgisi: Sunulan hizmetlerle ilgili 444 8 662 numaralı telefondan bilgi alınabilmektedir. Vatandaşlar görüşmek istedikleri birimin adını ilettiklerinde santral aracılığıyla yönlendirme yapılmaktadır.

Hizmetin İşleyişi

- Alınan başvuru, Sosyal Yardım Yönetmeliği doğrultusunda e-Belediye sistemi üzerinden ve hane incelemesi yapılarak değerlendirilmektedir. Sosyal yardım anketi doldurularak gerekli puanı alan vatandaşlara hizmetten yararlanma imkânı tanınmaktadır.

- Kişinin ihtiyaç durumuna bağlı olarak yardımların hangi sıklıkta yapılacağı değerlendirme kurulu tarafından belirlenmektedir.
- Hizmet süresi 1 yıllık olarak planlanmaktadır.
- İhtiyacın devam etmesi halinde, başvurunun her yıl Ocak ayında yenilenmesi gerekmektedir.
- Kişinin ikametinin Merkezefendi ilçe sınırları dışına taşınması, muhtaçlık durumunun ortadan kalkması, kişinin vefatı veya kişinin kendi talebi doğrultusunda hizmet sonlandırılmaktadır.

Merkezefendi Belediyesi İletişim Bilgisi:

Kuruluş: T.C. Merkezefendi Belediyesi Sağlık İşleri Müdürlüğü

İş telefonu:444 8 662/Dahili: 479-470

E-posta adres: Saglik.Isleri@merkezefendi.bel.tr

Merkezefendi Belediyesi İletişim Bilgisi:

Kuruluş: T.C. Merkezefendi Belediyesi Engelsiz Yaşam Akademisi

İş telefonu:444 8 662/Dahili:353-350

E-posta adres: Saglik.Isleri@merkezefendi.bel.tr

**OTİZMLİ BİREYLERE YÖNELİK HİZMETLER
MESLEK KURULUŞLARI**

DENİZLİ BAROSU

7. OTİZMLİ BİREYLERE YÖNELİK HİZMETLER: MESLEK KURULUŞLARI

7.1 DENİZLİ BAROSU

Engelli Hakları İzleme ve Değerlendirme Komisyonu

Komisyon; çeşitli hak ihlallerinin adli ve idari makamlar önünde takibi, ulusal yargı mekanizmalarının kullanılması, ayrımcılık farkındalığının artırılması ve engelli haklarına yönelik bilincin geliştirilmesine yönelik eğitim alanlarında faaliyet yürütmektedir.

Eğitim alanında yaşanan ayrımcılıkla ilgili olarak komisyona iletilen başvurular sonrasında, bu başvuruların çözümü amacıyla bazı vakalarda komisyon tarafından doğrudan sahaya gidilmekte; okul yönetimleri ve ilçe millî eğitim müdürlükleri ile birebir görüşmeler yapılarak hukuki yardım sağlanmaktadır. Bazı başvurularda ise rehberlik ve hukuki destek sunulmaktadır.

Yapılan Faaliyetler

- Otistik bir öğrencinin sınıfının değiştirilmesi talebinin okul yönetimince reddedilmesi üzerine, ailenin Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna başvuru yapmasına hukuki rehberlik sağlanmış ve olayla ilgili ayrımcılık kararı alınmıştır.
- Ailelerin okul yönetimi ile hak temelli yaklaşım ve engelli hakları çerçevesinde aktif mücadele verebilmesi amacıyla hukuki destek sağlanmaktadır.
- Hak ihlallerine yönelik açılan davalara müdahil ve/veya gözlemci olarak katılım sağlanmakta; dosya sürecinde mağdurlara hukuki destek ve yönlendirme yapılmaktadır.
- Hukukçulara ve stajyerlere yönelik olarak, başta Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme olmak üzere uluslararası ve ulusal mevzuatta yer alan engelli hakları düzenlemeleri ile bu düzenlemelerin ülkemizde uygulanışı, günlük hayata yansımaları, hak temelli bakış açısının esasları ve sosyal model konularında alanında uzman kişilerin katılımıyla eğitimler düzenlenmektedir.
- Denizli de faaliyet gösteren yerel yönetimlerce düzenlenen çalıştay ve panellere katılım sağlanmakta; bu etkinliklerde hak temelli yaklaşım ve engelli haklarına ilişkin bilinçlendirici açıklamalar yapılarak faaliyetlerin bu temelde yürütülmesine yönelik yönlendirmelerde bulunmaktadır.

Engelli Bireylerin Hukuki Hakları

Engelli Bireylerin Hak İhlali Yaşaması Durumunda Sözleşme Bireysel Başvuru Hakkı Sağlamakta mıdır?

Ülkemizde hak ihlali yaşayan engelli bireyler, iç hukuk yollarını tükettikleri takdirde (yerel çözüm alınamazsa), BM Engelli Hakları Komitesi'ne Ek İhtiyari Protokol uyarınca bireysel başvuru yapabilirler. Komite bir mahkeme niteliğinde olmadığından kararları bağlayıcı değil, tavsiye niteliğindedir ancak devletler için yol gösterici olmaktadır.

Sözleşme'nin Uygulanmasından Kim Sorumludur?

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, sözleşmenin kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları dahil tüm taraflarca uygulanmasının teşvik ve temin edilmesi ile uygulamanın izlenmesi amacıyla koordinasyon çalışmaları yapmak üzere odak nokta kurum olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede, kanunların, politikaların, kamu hizmetlerinin ve kaynakların sözleşmeye uyumlu hâle getirilmesine yönelik çalışmaları koordine etmektedir.

Hakların İhlal Edildiğini Düşünen Engelliler Nerelere Başvuruda Bulunabilir? Hak İhlalleri Nasıl Giderilebilir?

Engelli bireyler, haklarının ihlal edildiğini düşündüklerinde, ihlalin türüne, konusuna ve ihlali gerçekleştiren kişi ya da kuruluşa göre farklı yollara başvurabilirler. Öncelikle, ihlalin kaynağına göre değerlendirmek gerekir.

A.İhlali Gerçekleştiren Bir Kamu Kurumu ya da Kuruluşu İse: Öncelikle ilgili kuruma, hak ihlaline yol açan işlemin düzeltilmesi için yazılı olarak başvurulabilir. Ayrıca dilekçe hakkı ve bilgi edinme hakkı kapsamında kuruma başvurulması ya da Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) üzerinden şikayet ya da düzeltme talebi iletilebilir. Sonuç alınamazsa, işlemin niteliğine göre ücretsiz olarak Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK)'na ya da dostane çözüm yöntemi sunan Kamu Denetçiliği Kurumu (KDK)'ya başvurulabilir ya da ilgili kuruma karşı idari dava açılabilir.

B.İhlali Gerçekleştiren Gerçek Kişi ya da Özel Hukuk Tüzel Kişi İse:

Eğer bu ihlal aynı zamanda suç teşkil ediyorsa, engelli birey kolluk kuvvetlerine başvurarak ya da doğrudan Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunarak şikâyetçi olabilir. Suç duyurusu sonrasında polis, savcılık ve mahkemeler konuyu soruşturur ve yargılar. Bu süreçte engelli bireyin engel türüne göre işaret dili çevirmeni, avukat gibi destekler sağlanır. Eğer hak ihlali suç oluşturmuyorsa, engelli birey ilgili kişi ya da kuruluşa karşı hukuk davası açabilir. Gerekli koşullar varsa adli yardımisteyerek ücretsiz avukatlık desteği alabilir. Yargılama sürecinde de engel durumuna uygun önlemler alınarak engelli bireyin sürece tam katılımı sağlanır.

C.İç Hukuk Yollarının Tamamı Tüketildiği Halde Sonuç Alınamazsa

Engelli birey, uğradığı hak ihlali konusunda Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru dahil tüm iç hukuk yollarını tükettikten sonra, ihlalin niteliğine göre Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne ya da BMEHK'ne bireysel başvuruda bulunabilir.

Ülkemizde Türk Ceza Kanunu (TCK) ve Başka Kanunlarda Engellilere Yönelik Ayrımcılığa İlişkin Hangi Düzenlemeler Bulunmaktadır?

Ülkemizde ayrımcılık yasaktır. 5327 sayılı TCK ve 5378 Engelliler Hakkında Kanun (EHK)'da engellilere ayrımcılık yapılmaması ve ayrımcılık durumunda uygulanacak cezalara ilişkin hükümler bulunmaktadır. EHK'nın 4/A maddesinde, engellilere yönelik doğrudan ya da dolaylı her türlü ayrımcılığın yasak olduğu; eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere engellilere yönelik makul düzenlemelerin yapılması için gerekli tedbirlerin alınması gerektiği; engelli bireylerin hak ve özgürlüklerden tam ve eşit yararlanabilmesi için alınacak özel tedbirlerin ayrımcılık sayılmayacağı belirtilmiştir. 5327 sayılı TCK'nın Nefret ve Ayrımcılık başlıklı 122'nci maddesinde ise engellilik nedenine dayalı nefretle bir kişiye kamuya arz edilmiş bir taşınır ya da taşınmaz malın satılması, devri ya da kiralanmasının engellenmesi; bir kişinin kamuya açık bir hizmetten yararlandırılmaması; bir kişinin ise alınmasının engellenmesi; bir kişinin olağan bir ekonomik faaliyette bulunmasının engellenmesi eylemleri, 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılmaktadır.

Ayrımcılığa Uğradığını Düşünen Engelli Birey Hangi Yollara Başvurabilir?

Ülkemizde ayrımcılık yasaktır. Ayrımcılığa uğradığını düşünen engelli birey, kolluk kuvvetleri ya da doğrudan Cumhuriyet Savcılığı aracılığıyla TCK'nın 122.maddesi kapsamında ayrımcılık eylemini gerçekleştiren kişi ya da kişilere ilişkin suç duyurusunda bulunabilir. Bunun yanı sıra eğitim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik,

sosyal hizmet, sosyal yardım, spor, konaklama, turizm gibi hizmetler sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ya da özel hukuk tüzel kişilerinin sunduğu hizmetlerden yararlanırken ayrımcılığa maruz kılan herkes, TİHEK'e ücretsiz başvurabilir. Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan ayrımcılık savunmasıyla ilgili olarak dostane çözüm için KDK'ya ücretsiz başvuruda bulunabilir.

Engellilerin Adalete Erişimi İçin Sunulan Hizmetler Nelerdir?

Adalete erişimin sağlanması açısından farklı hizmetler sunulmaktadır:

- İşitme engelli sanık ya da mağdurlar için Türk İşaret Dili (TİD) çevirmeni görevlendirilmesi,
- İddia ve savunmaya ilişkin önemli noktaların engelli bireylere engel durumuna uygun iletişim araçlarıyla, anlayabilecekleri biçimde anlatılması,
- Müdafii bulunmayan ve kendini savunamayacak derecede malul olan engelli sanığa, ayrıca işitme ya da konuşma engeli bulunan sanığa avukat (müdafii) görevlendirilmesi
- benzer durumda olan engelli mağdura da avukat (vekil) görevlendirilmesi,
- Ekonomik yoksunluk içinde olup hakkının ihlal edildiğine dair güçlü belirtiler bulunan engellilere adli yardım olanağı sunulması (ücretsiz hukuki destek sağlanması), gibi hizmetler verilmektedir.

Ülkemizde engellilerin özel yaşamlarına ve mahremiyetlerine saygı gösterilmesi ile kişisel verilerin korunmasına yönelik alınan önlemler nelerdir?

Türkiye'de engelli bireyler de dâhil herkesin özel yaşamın gizliliğini koruma ve kişisel verilerin toplanması, işlenmesi ve paylaşılmasına izin verme, verilerini sildirme ya da anonimleştirilmesini isteme hakkı vardır. Bu konuda farklı mevzuat düzenlemeleri bulunmaktadır. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) ve ilgili yönetmelikleri, Hasta Hakları Yönetmeliği, Engelli Bireylere Kimlik Kartı Verilmesine ve Ulusal Engelli Veri Sistemi Oluşturulmasına Dair Yönetmelik gibi mevzuatta engelli bireylerin mahremiyetine dair hükümler bulunmaktadır. Genel olarak 6698 sayılı KVKK ve ilgili yönetmeliklerle, engelliler dâhil bireylerin sağlık durumu, cinsel yaşam, ceza mahkûmiyeti, güvenlik tedbirleri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veri kabul edilmiş ve kişilerin rızası dışında ya da veriler anonim hâle getirilmedikçe paylaşılamayacağı hükme bağlanmıştır.

**OTİZMLİ BİREYLERE YÖNELİK HİZMETLER
SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI**

DENİZLİ OTİZM DERNEĞİ

8. OTİZMLİ BİREYLERE YÖNELİK HİZMETLER: SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

8.1 DENİZLİ OTİZM DERNEĞİ

Otizimli Bireylere Sunulan Hizmetler

Denizli Otizm Derneği (DOD), 2 Nisan 2014 tarihinde Denizli’de yaşayan ve otizm tanısı almış çocuğu bulunan aileler tarafından kurulmuş, hak mücadelesi temelli ve savunuculuk odaklı bir sivil toplum kuruluşudur.

Aynı zamanda;

- DOD, ulusal ölçekte otizmle ilgili politikaların belirlenmesi konusunda çatı örgütlerle birlikte çalışmaktadır.
- Uluslararası mekanizmalara yönelik raporlama yapmakta ve iyi uygulama örneklerinin ülkemizde yaygınlaşması için savunuculuk faaliyetleri yürütmektedir.
- Türkiye’den Autism Europe üyesi olan ilk ve tek dernektir.
- Engelli Çocuk Hakları Ağı (EÇHA) Sekreteriyasında görev almaktadır.
- Türkiye Otizm Meclisi Yürütme Kurulunda ve Autism Europe Yönetim Kurulunda görev yapmaktadır.

DOD’un amacı nedir?

Derneğin amacı, otizmli bireylerin insan haklarına ve insan onuruna yakışır bir yaşam sürmelerini desteklemektir.

Temel İlkeleri

Derneğin temel ilkeleri;

- Katılımcılık
- Faydayaratma
- Şeffaflık

- Çözüm odaklılık
- Hesap verebilirlik
- Sürdürülebilirliktir.

DOD'un yardım temelli ya da doğrudan sistematik olarak sunduğu bir hizmet bulunmamaktadır.

Otizm ve engellilik alanında yürütülen ve yürütülmesinde görev aldığı hak temelli çalışmaların yaygınlaştırılmasına yönelik hizmetleri bulunmaktadır. Bu çalışmalar; üyeler ve gönüllülerle birlikte ya da çeşitli projeler çerçevesinde yürütülmektedir. Bu kapsamda;

- Atölye çalışmaları,
- Yaz kulüpleri,
- Okullarda ve üniversitelerde farkındalık çalışmaları,
- Medya görünürlük faaliyetleri,
- Engelli çocuklara yönelik güçlendirme çalışmaları
- Çevrimiçi toplantılar şeklindedir.

Ayrıca dernek, Türkiye Otizm Meclisine bağlı olarak Otizm Eylem Planı'nın il bazında ve ülke genelinde izlenmesine yönelik çalışmalara katılmakta ve planın uygulanmasına ilişkin savunuculuk faaliyetleri yürütmektedir.

Sunulan Hizmet İçeriği

- Otizm tanısı alan çocuklara ve ailelerine yönelik aile danışmanlığı desteği
- Ailelere yönelik yasal haklar danışmanlığı
- Otizm Eylem Planı ve uygulamaları hakkında bilgilendirme
- Otizimli bireyler ve tipik gelişim gösteren akranlarına yönelik uygulamalar
- Özsavunuculuk atölyeleri
- Hak temelli çalışan sivil toplum kuruluşlarına yönelik güçlendirme çalışmaları

Başvuru nasıl yapılır?

- Başvuru için denizliotizmderneji@gmail.com adresine e-posta gönderilebilir.
- Derneğe 0258 361 30 05 /0532 301 97 70 numaralı telefonlardan ulaşılabilir.
- Dernekhakkında daha ayrıntılı bilgi almak ve başvuruda bulunmak için www.denizliotizm.org adresi ziyaret edilebilir.

Hizmetin İşleyiş Süreci

Yapılan etkinlik ve faaliyetlerin niteliğine göre farklı gruplar hizmetlerden yararlanabilmektedir. Bu gruplar arasında; otizmlili bireyin kendisi, yakını veya bakım verenini, gönüllüleri ve eğitimcileri yer almaktadır.

Söz konusu faaliyetlerden yararlanabilmek için ön değerlendirme; dernek yönetim kurulu üyeleri, üyeler, gönüllüleri veya alanında uzman kişiler tarafından yapılmaktadır. Bunun yanı sıra, talepte bulunan kişinin durumu ve ihtiyaçları doğrultusunda ortak bir planlama da gerçekleştirilmektedir.

Hizmet Sunulan Kuruluş Bilgileri

Kuruluş Adı: Denizli Otizm Derneği

Adres: Yenişehir Mah. Ferah Evler Sitesi F Adası 14. Sok. No: 49 Merkezefendi/Denizli

9. ENGELLİ HAKLARI

Anayasanın 10 Maddesine ilave edilen (2010 yılı referandumunda) cümlede pozitif ayrımcılık gereği "engelliler hakkında alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı olamayacağı" ifadesi yer alır.

Anayasanın 42. maddesi 8. fıkrası; "Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır" Anayasanın 49. maddesi; "Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. "

Anayasanın 50. maddesi 2. fıkrası; " Bedenî veya ruhî yetersizliği olanların çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar" .

Anayasa 70. madde; "Her Türk kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir " . Anayasa 70.Madde 2. fıkra; "Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez. "

5378 Sayılı Engelliler Yasası Madde 15; " Hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim alması engellenemez.Engelli çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve engelli olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır."

Engelli Kamu Personel Seçme Sınavı ve Engellilerin DevletMemurluğuna Alınmaları Hakkındaki Yönetmelikhükümlerine göre : MADDE 16 (1) Kamu kurum ve kuruluşları çalışma yerlerini ve eklentilerini, engellilerin erişebilirliğine uygun duruma getirmek, engellilerin çalışmalarını kolaylaştıracak gerekli tedbirleri almak ve engellilerin görev yaptıkları kadronun gereği olan işleri yapabilmeleri için engel durumlarına göre gerek duyulan yardımcı ve destekleyici araç ve gereçleri temin etmek zorundadır. (2) Engelliler, engelliliklerini artırıcı ve ek engel getirici işlerde çalıştırılmaz.

MADDE 10 (3) Engellilerin istihdam edileceği uygun münhal kadro bulunmadığı takdirde hizmet gereklerine ve genel hükümlere göre diğer münhal kadrolarda değişiklik yapılarak gerekli kadrolar temin edilir. Engelli personelin istihdam edileceği birimler engellilerin engel durumları dikkate alınarak ilgili kamu kurum veya kuruluşunca belirlenir.

Engelli Bireylere Verilen Maaşlar ve Düzenli Yardımlar Engelli kişilere maddi olarak sağlanan olanakları genel olarak 3 başlık altında toplamak mümkündür. Buna göre;

Engelli Aylığı (2022 Aylığı) Bağlanması

2022 maaşı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı(SYDV) tarafından en az %40 ve üzeri engel oranı bulunan, kanunla kurulmuş sosyal güvenlik kurumlarından (SSK, Bağ-Kur, Emekli Sandığı) hiçbirine tabi olmayan ve muhtaçlığı ilgili SYDV'ler tarafından belgelenen 18 yaşından büyük engellilere ya da 18 yaşından küçük engelli yakını bulunanlara verilen maddi bir haktır.

Muhtaç Aylığı Bağlanması

27.09.2008 tarihli ve 27010 sayılı ResmiGazete'de yayımlanan "Vakıflar Yönetmeliği" hükümleri gereğince muhtaç aylığı bağlanabilmektedir. Muhtaçlık aylığı Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından annesi ya da babası olmayan 18 yaş altı muhtaç çocuklar ile %40 ve üzeri engelli olan muhtaçlara;

1. Sosyal güvencesi olmaması,
2. Herhangi bir gelir veya aylığı bulunmaması (Evde bakım ücreti veya 2022 sayılı kanundan aylık alanlar da başvuramazlar.)
3. Mahkeme kararı veya kanunla bakım altına alınmamış olması,
4. Gelir getirici taşınır ve taşınmaz malı mevcut olmaması veya olup da bunlardan elde edeceği aylık ortalama gelirinin bu yönetmelikle belirlenen muhtaç aylığı miktarını geçmemesi şartı ile bağlanabilir.

Evde Bakım Ücreti Verilmesi:

Evde Bakım Aylığı Evde bakım aylığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından %50 ve üzerinde engel oranı olup engelli sağlık kurulu raporunda "Ağır Engelli" ibaresi bulunan ve başka bir birey olmadan kendi bakımını üstlenemeyecek engelliler için engellinin bakımını üstlenen kişilere nakit olarak verilen bir destektir.

9.1 ENGELLİLERİN EĞİTİMİNE YÖNELİK HAKLAR

Özel Eğitim Hakkı

Özel eğitime ihtiyacı olup olmadıkları Rehberlik Araştırma Merkezleri (RAM) tarafından belirlenen engelliler tüm şehirlerdeki engelliler için kurulmuş özel eğitim okullarında engel grubuna göre eğitim görebilmektedirler.

Özel Eğitime Gereklik Duyan Öğrencilerin Okullara Ücretsiz Taşınması

Millî Eğitim Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı işbirliği ile özel eğitim sınıfına devam eden engelli öğrencilerin toplu taşıma araçlarıyla taşınması ücretsiz olarak sağlanmaktadır.

MEB ve ÖSYM Sınavlarında Engelliler İçin Sağlanan Kolaylıklar

Üniversite giriş sınavları, E-KPSS gibi sınavlarda engelli öğrenciler için uygun ortam oluşturulmakta, sınava giren kişinin engel türüne göre soru kitapçıkları düzenlenmektedir.

9.2 ENGELLİLERİN İSTİHDAMINA YÖNELİK HAKLAR

Devlet Personel Başkanlığı Engelli Memur Alımları ÖSYM'nin yaptığı Engelli E-KPSS ile Devlet Personel Başkanlığı tarafından kamuya engelli alımları yapılmaktadır. %40 oranında sağlık kurulu raporu ile başvurularını ÖSYM'ye yapabilirler. İlköğretim, ortaöğretim, lise, üniversite mezunu kişiler E-KPSS'ye girebilir.

Özel Sektör ve Devlet Kurumlarına Engelli Personel Alımları

2003 tarih ve 4857 sayılı İş Kanunu 'na göre 50 ve daha fazla işçi çalışan kamu sektörü işyerlerinin en az %4, özel sektör işyerlerinin ise en az %3 oranında engelli istihdam etmesi yasal zorunluluktur.

9.3 ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMLERİ VE MUAFİYETLERİ

- ÖTV Muafiyeti; Engellilik oranı %90 veya üzerinde olan yetişkin engelliler ile Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu'nda (ÇÖZGER) "Özel Koşul Gereksinimi Vardır (ÖKGV)" ibaresi bulunan 18 yaş altı engelliler ÖTV istisnasından yararlanabilirler. Bununla birlikte engellilik oranı %90'ın altında olan engellilerden engelli sağlık kurulu raporunda "Sadece hareket ettirici aksamda özel tertibatlı taşıt

kullanması gerekir" değerlendirmesi bulunanlardan, ilk iktisabı yapılacak taşıtın hareket ettirici aksamında tadilat yaptırılmasını gerektirecek nitelikte olan engelli bireyler ÖTV istisnasından yararlanabilirler. ÖTV indirimi sadece engelli bireyin şahsına tanınmış bir haktır. Gelir İdaresi Başkanlıklarına müracaat edebilirsiniz.

- **Motorlu Taşıt Vergisi (MTV);** Engellilik dereceleri %90 ve daha fazla olan malûl ve engellilerin adlarına kayıtlı taşıtları ile diğer malûl ve engellilerin, bu durumlarına uygun hale getirilmiş özel tertibatlı taşıtları motorlu taşıtlar vergisinden istisna edilmiştir. Gelir İdaresi Başkanlıklarına müracaat edebilirsiniz.
- **Engelliliğe Bağlı Gelir Vergisi İndirimi;** Basit usulde vergilendirilenlerden; tüccar ve ücretli durumuna girmeksizin imalat, tamirat ve küçük sanat işleri ile uğraşan, (ilk madde ve yardımcı malzeme müşteriye ait olarak faaliyet gösteren) terzi, tamirci, marangoz gibi engelli bireyler yararlanmaktadır. Engelli hizmet erbabı ile bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan hizmet erbabı ve engelli serbest meslek erbabı ile bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan serbest meslek erbabı; engelliliğe bağlı gelir vergisi indiriminden yararlanabilir. Gelir vergisi indiriminden yararlanmak için engelli hizmet erbabı, nüfus kâğıdının örneği ve çalıştığı iş yerinden alacağı hizmet erbabı olduğunu gösterir belgeyle birlikte, illerde Defterdarlık Genel Müdürlüğüne, bağımsız Vergi Dairesi bulunan ilçelerde Vergi Dairesi Müdürlüğüne, bağımsız Vergi Dairesi bulunan ilçelerde Vergi Dairesi Müdürlüğüne, diğer ilçelerde Mal Müdürlüğüne başvurabilirsiniz.
- **Konut Vergisi Muafiyeti;** 200 metrekareden küçük tek konutu olan engelli bireyler emlak vergisinden muaftır. Belediyeye başvuruda bulunabilirsiniz.
- **TOKİ Projeleri;** TOKİ hazırladığı projeler kapsamında planlanan konut sayısının %5'i kadarını engelli vatandaşlarımıza tahsis etmektedir. Hak sahipleri kura ile belirlenmektedir. Toplu Konut İdaresi Başkanlığına başvuruda bulunabilirsiniz.
- **Özel Araç ve Gereçlerde KDV Muafiyeti;** KDV Muafiyeti Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından engel oranı ve türü ne olursa olsun tüm engellilere eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel üretilmiş araç ve gereçler, engellilerin toplumsal hayata katılımı arttıracak ve engelinin verdiği dezavantajı ortadan kaldırmaya yönelik ürünlerin satın alınmasında KDV ödenmemesi şeklinde uygulanan bir vergi muafiyetidir.

- İthal Edilen Araç ve Gereçlerde Gümrük Vergisi Muafiyeti; Engellilerin kullanımına ait yurt dışından ithal edilecek özel araç ve gereçler Gümrük Bakanlığı tarafından gümrük vergisinden istisna edilmiştir.

9.4 DİĞER HİZMETLER-İNDİRİM VE MUAFİYETLER

- **Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları:** Engelli İndirimi TCDD engelli kişilere tüm hatlarda, yüksek hızlı trenler de dahil, ücretsiz ulaşım hakkı sağlamaktadır. Engeli kimlik kartını ibraz ederek bu ulaşım türünden ücretsiz yararlanabilir, %50 ve üzeri ağır engelliler için ise engelli ile birlikte engellinin refakatçisine de ulaşımdan ücretsiz faydalanabilir.
- **Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Engelli Yardımları :** Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (SYDV) tarafından engelli bireylere çeşitli yardımlar yapılmaktadır. SYDV'lerin engellilere özel engellerine yönelik ücretsiz tekerlekli sandalye, protez, konuşma ve işitme cihazı verilmesi yardımları olduğu gibi gıda, barınma ve nakdi yardımları da bulunur.
- **Kredi Yurtlar Kurumu (KYK) Engelli Hakları:** Kredi Yurtlar Kurumu tarafından %40 ve üzeri engeli bulunan engellilere burs ve yurt başvurularında öncelik tanınmaktadır. Öğrenim ve katkı kredilerinin geri ödenmesinde "çalışamaz " ibareli raporu bulunan engellilerin borçları tamamen silinmekte, diğer engellilerde ise alınan öğrenim ve katkı kredisinin üzerine Toptan Eşya Fiyat Endeksi'ne (TEFE) göre eklenen faizin %50'si indirilmektedir.
- **Şehirlerarası Yolcu Otobüslerinde Engellilere İndirim:** Yetki belge sahipleri, en az yüzde40 oranında engelli olduğunu belgeleyen kişilere; 20 koltuğa kadar olan taşıtlar için 1 kişiye, 20 koltuktan fazla koltuğa sahip taşıtlar için ise en fazla 2 kişiye, geçerli ücret tarifesi üzerinden bilet ücretinde yüzde40 indirim uygular. Ancak, aynı taşıtla taşınacak engelli yolcu sayısının 20 koltuğa kadar olan taşıtlarda 1'den fazla 20 koltuktan fazla koltuğa sahip taşıtlarda ise 2'den fazla olması durumunda her fazla engelli yolcu için, geçerli ücret tarifesi üzerinden bilet ücretinde yüzde30 indirim uygulanır.
- **Devlet Tiyatroları Engelli İndirimi:** Engelli vatandaşlar Devlet Tiyatroları tarafından gösterime giren oyunları ücretsiz izleyebilmektedir.
- **Müze ve Ören Yerlerine Girişte Engelli İndirimi:** Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından işletilen müze ve ören yerlerine girişler "Müze ve Ören Yerlere Girişlerde

Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge " gereği engelli ve yanındaki bir refakatçisine ücretsiz sunulmaktadır.

- **Milli Parklar, Tabiatı Koruma Alanları Ve Tabiat Parklarına Girişte Engelli İndirimi:** Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından işletilen milli parklar, tabiatı koruma alanları ve tabiat parklarına girişte engelli olduklarını gösterir kimlik ya da belgelerini ibraz etme koşuluyla engellilerden ücret alınmamaktadır.
- **Engelliler İçin Özel Şirketler Tarafından Sağlanan İndirim ve Haklar:** Şehirler Arası Otobüs Şirketlerinde Engelli İndirimi Şehirler arası otobüs yolculuğu yapacak %40 ve üzeri engelliler için tüm şehirler arası otobüs yolculuğu hizmeti veren şirketler tarafından Karayolları Taşıma Yönetmeliği'ne göre normal bilet fiyatları üzerinden %30 indirim yapılmaktadır.
- **THY Engelli İndirimi:** %40 ve üzeri rapor oranına sahip engellilere Türk Hava Yolları tarafından tüm iç hat uçuşlarındaki %20-promosyon ücretleri dışındaki- dış hat uçuş ücretlerinde %25 indirim uygulanmaktadır.
- **Telekomünikasyon Engelli İndirimleri:** Ülkemizde 3 büyük cep telefonu operatörü Turkcell, Vodafone ve Türk Telekom tarafından engelli vatandaşlara özel indirimli cep telefonu tarifeleri ve cep telefonu hizmetleri çıkarılmaktadır. Türk Telekom Engelli İndirimi (Sosyal Tarife) %40 ve üzeri rapor oranına sahip engelli bireyler ya da 1. Derece yakınları için çeşitli indirimler uygulanmaktadır. İnternet Tarifeleri Engelli İndirimleri Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun (BTK) yaptığı çalışma sonucunda 2012 Şubat ayından itibaren ülkemizdeki tüm internet servis sağlayıcıları tarafından internet ücretlerinde %40 ve üzeri özür oranı bulunan engellilere özel %25 indirim sağlanmaktadır.

9.5 SPOR ALANINDA TANINAN HAK VE AYRICALIKLAR

Engelli Bireylerin Spor Yapmalarını Kolaylaştırıcı Tedbirler Var mıdır?

5378 sayılı Engelliler Kanunu'nun 33'üncü maddesi buna ilişkin düzenlemeyi içerir. Engelli bireylerin spor yapabilmelerini sağlamak ve yaygınlaştırmak üzere spor tesislerinin engellilerin kullanımına da uygun olmasını sağlamak, spor eğitim programları ve destekleyici teknolojiler geliştirmek, gerekli malzemeyi sağlamak, konu ile ilgili bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları ile yayınlar yapmak, spor adamları yetiştirmek, engelli bireylerin spor yapabilmesi konusunda ilgili başka kuruluşlarla işbirliği yapmak hükmünü içermektedir.

Spor yapmak bireyleri bedensel ve ruhen desteklemekte, sosyalleştirmekte, zararlı alışkanlıklarından alıkoymakta, bireyin sosyal ve çalışma yaşamında önemli olanaklar sağlamaktadır. Örneğin, herhangi bir engelli sporcu uluslararası organizasyonlarda (dünya ve avrupa şampiyonası, paralimpik ya da sağırklar olimpiyatı) başarılı olması dereceye girmesi durumunda devlet sporcusu olabilmekte bunun sonucunda ömür boyu maaş bağlanma, maddi destek, yeşil pasaport, sınavsız devlet memuru olarak atanma üniversitelerin BESYO bölümlerinde öğrenim görme gibi haklardan faydalanabilmektedir. Yerel yönetimlerin, Gençlik Spor İl Müdürlüklerin engelli spor kulüplerine aynı ve nakdi yardımları söz konusu olabilmektedir. Engelli sporcular engelli olduklarını belgeledikleri takdirde ve Özerk ya da Özerk olmayan Federasyonlar (örn. Türkiye İşitme Engelliler Federasyonu) faaliyetlerinde yarışabilmekte ait olma, saygı görme, statü, bilgiye erişim gibi benlik duygularını da geliştirmektedir.

T.C. DENİZLİ
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER
İL MÜDÜRLÜĞÜ

Otizm Spektrum

**BOZUKLUĞU OLAN BİREYLERİN AİLELERİ İÇİN
DENİZLİ İL OTİZM REHBERİ**